

Otkloni od norme u novinskim tekstovima

Topić, Helena

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:360480>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**OTKLONI OD NORME
U NOVINSKIM TEKSTOVIMA**

HELENA TOPIĆ

Split, 2023.

Odsjek za učiteljski studij

Integrirani prijediplomski i diplomski učiteljski studij

OTKLONI OD NORME U NOVINSKIM TEKSTOVIMA

Studentica:

Helena Topić

Mentorica:

doc. dr. sc. Anđela Milinović Hrga

Split, rujan 2023.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Osnovna obilježja hrvatskoga standardnog jezika	2
3. Funkcionalno raslojavanje hrvatskoga jezika	4
4. Obilježja novinarsko-publicističkoga funkcionalnog stila.....	9
4.1. Novinski naslovi	12
5. Utjecaj medija na jezičnu kulturu	14
6. Otkloni od norme u suvremenim novinskim tekstovima	16
6.1. Metodologija.....	16
6.2. Otkloni od pravopisne norme.....	16
6.2.1. Dvoglasnik <i>ie</i>	16
6.2.2. Glasovi <i>č</i> i <i>ć</i>	19
6.2.3. Glasovi <i>dž</i> i <i>đ</i>	20
6.2.4. Veliko i malo početno slovo.....	21
6.2.5. Sastavljeno i rastavljeno pisanje.....	22
6.2.6. Kratice	26
6.2.7. Razgodci i pravopisni znakovi	28
6.3. Otkloni od gramatičke norme	33
6.3.1. Morfološke pogreške.....	33
6.3.2. Sintaktičke pogreške	35
6.4. Otkloni od leksičke norme	43
7. Zaključak.....	49
Izvori.....	50
Literatura.....	57
Sažetak	59
Abstract.....	60

1. Uvod

Jezik je temeljno sredstvo komunikacije koje oblikuje naše misli, ideje i interakcije u društvu. Razumijevanje njegove strukture, norma i promjena ključno je za očuvanje jezične kulture i učinkovitu komunikaciju. Suvremeni mediji, osobito novinska izdanja, igraju bitnu ulogu u širenju informacija, oblikovanju javnoga mišljenja pa tako posljedično i održavanju jezične kulture. U tom kontekstu ovaj diplomski rad istražuje značajke hrvatskoga standardnog jezika s glavnim usmjerenjem na otklone od pravopisne, gramatičke i leksičke norme prisutne u suvremenim novinskim tekstovima.

Rad je strukturiran u pet dijelova. U prvome dijelu istaknuta su osnovna obilježja hrvatskoga standardnog jezika. Ističe se njegova uloga kao univerzalnoga sredstva komunikacije, a naglasak je i na stabilnosti jezičnih norma, pri čemu se analizira njihova prisutnost na različitim jezičnim razinama.

Drugi dio rada posvećen je analizi funkcionalnoga raslojavanja hrvatskoga jezika, razmatrajući kako se jezični elementi prilagođavaju različitim funkcionalnim stilovima.

Sljedeći dio obuhvaća obilježja novinarsko-publicističkoga funkcionalnog stila pri čemu se raspravlja i o karakteristikama novinskih naslova te njihovu značenju u okviru jezične kulture.

U četvrtom dijelu rada analizira se utjecaj medija na jezičnu kulturu, istražujući oblikovanje jezične svijesti i promjenu jezičnih norma.

U središnjem i posljednjem dijelu rada detaljno se analiziraju otkloni od pravopisne, gramatičke i leksičke norme u suvremenim novinskim tekstovima. Kroz temeljitu raščlambu prikupljenih primjera cilj je istraživanja pružiti uvid u učestalost i prirodu takvih odstupanja te sagledati njihov mogući utjecaj na jezičnu kulturu.

2. Osnovna obilježja hrvatskoga standardnog jezika

Prema autoricama Frančić, Hudeček, Mihaljević (2006, str. 19) hrvatski standardni jezik uključuje primjerice mjesne govore i žargone koji su svi različiti sustavi, ali za razliku od mjesnoga govora i žargona, standardni se jezik temelji na svjesnoj normi koja se sastoji od pravila i normativnoga rječnika. Autorice ističu da je standardni jezik obvezan za sve i da ima posebnu ulogu u društvu i to ne zbog svojih unutarnjih jezičnih obilježja (Frančić, Hudeček, Mihaljević 2006, str. 19). Naime, sve što se iskazuje standardnim jezikom moglo bi se iskazati i mjesnim govorom, stoga se može zaključiti kako je poznavanje standardnoga jezika potrebno za pisanje znanstvenih radova, udžbenika, novinskih članaka, zakona i sl. te je kao takav neophodan za pojedince koji su zaposleni u određenim institucijama koje se bave navedenim primjerima. Važne su karakteristike standardnoga jezika autonomnost, stabilnost u prostoru, elastična stabilnost u vremenu, svjesna normiranost i višefunkcionalnost. Takve karakteristike navodi Dalibor Brozović još prije više od pola stoljeća u svojoj čuvenoj definiciji standardnoga jezika koja bi uz sažimanje glasila ovako: „Standardni je jezik autonoman vid jezika, svjesno normiran i polifunkcionalan, stabilan u prostoru i elastično stabilan u vremenu.” (Brozović, 1970, str. 128). Karakteristika višefunkcionalnosti bit će objašnjena u poglavlju *Funkcionalno raslojavanje hrvatskoga jezika*. Autonomnost hrvatskoga jezika znači da se ne podudara u potpunosti ni s jednim od triju narječja niti s bilo kojim dijalektom ili lokalnim govorom. Iako se hrvatski standardni jezik temelji na štokavskom narječju, bitno je naglasiti kako on nije istovjetan s njim. Svi govornici hrvatskih narječja imaju isti položaj u odnosu na standardni jezik, odnosno ni jedno narječje nije istovjetno standardnomu jeziku. Budući da standardni jezik nije materinski jezik, on se ne stječe rođenjem, već se usvaja učenjem (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 23). Osnovna je svrha standardnoga jezika, uključujući i hrvatski standardni jezik, da bude univerzalno sredstvo komunikacije. Hrvatski standardni jezik oblikovan je tako da zadovolji sve komunikacijske potrebe svih govornika hrvatskoga jezika, neovisno o njihovom zemljopisnom podrijetlu te je upravo to karakteristika stabilnosti u prostoru. Elastična stabilnost u vremenu podrazumijeva da standardni jezik evoluirao i mijenja se radi promjena u stvarnosti i potrebe za imenovanjem novih predmeta i pojava. Stabilnost standardnoga jezika varira na različitim jezičnim razinama, pri čemu su fonološka i morfološka razina stabilnije od leksičke koja je najpodložnija promjenama. Na leksičkoj se razini neprestano uvode nove riječi kako bi se opisali novi predmeti i pojave. Neke riječi postaju arhaizmi ili zastarjelice, neke postaju rijetko korištene zbog nestanka predmeta ili pojave koju opisuju, dok se neke

riječi vraćaju u uporabu iz pasivnoga sloja. Također, na morfološkoj razini mogu se primijetiti neke promjene tijekom duljega vremenskog razdoblja, poput smanjenja upotrebe aorista i imperfekta u većini funkcionalnih stilova hrvatskoga standardnog jezika (Frančić, Hudeček, Mihaljević 2006, str. 28).

Standardni je jezik svjesno normiran pravopisom, gramatikom i rječnikom (Frančić, Hudeček, Mihaljević 2006, str. 28). Inačice jezika postoje na različitim jezičnim razinama, ali naglasne, pravopisne i gramatičke inačice nisu prihvatljive u standardnom jeziku. Leksičke i stilističke inačice, s druge strane, obogaćuju jezik (Frančić, Hudeček, Mihaljević 2006, str. 24). Normativni priručnici poput pravopisa, gramatike, rječnika, jezičnih savjetnika i razlikovnika korisni su za usklađivanje s normom standardnoga jezika. Norma određuje pravilnost jezičnih jedinica na različitim jezičnim razinama, uključujući fonološku, gramatičku, leksičku i druge norme. Jezične dvojbe dovode do nestabilnosti jezične norme iz različitih razloga, kao što su dopuštenost više mogućnosti, razlike u priručnicima, nedosljednost s drugim strukama i drugi čimbenici (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 38). Uz navedeno, važno je razumjeti da standardna norma određuje stilski neutralne jezične elemente, ali ne zabranjuje postojanje drugih jezičnih elemenata.

3. Funkcionalno raslojavanje hrvatskoga jezika

Među već spomenute značajke hrvatskoga standardnog jezika poput autonomnosti, svjesne normiranosti, stabilnosti u prostoru i elastične stabilnosti u vremenu, pripada i višefunkcionalnost. Nju je moguće opisati kao višestruku funkciju jezika koji se u skladu s potrebama dijeli odnosno raslojava na funkcionalne stilove. Obično se navodi pet temeljnih funkcionalnih stilova standardnoga jezika koji se zatim raslojavaju na podstilove i žanrove. To su: književnoumjetnički (beletristički) funkcionalni stil, razgovorni funkcionalni stil, novinarsko-publicistički funkcionalni stil, administrativni funkcionalni stil i znanstveni funkcionalni stil (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 24). Svim funkcionalnim stilovima zajednički je neutralni standardni jezik. Moguća su i preklapanja pojedinih stilova u brojnim elementima poput književnoumjetničkoga i publicističkoga. Stilovi se također međusobno razlikuju te svaki ima svoje zakonitosti i značajke koje ga čine prepoznatljivim. Ključnu razliku među funkcionalnim stilovima čini odnos prema normi odnosno stupanj individualne slobode. Primjerice znanstveni funkcionalni stil karakterizira obvezno poštivanje norme i najniža razina individualnosti, a književnoumjetnički je stil najmanje uvjetovan normom. Ipak, unatoč tomu što je književnoumjetnički funkcionalni stil obilježen potpunom individualnom slobodom, hrvatski standardni jezik ograničen je normom. Upravo zbog toga nužno je razlikovati stilove standardnoga jezika od jezičnih stilova, s obzirom na to da ono što pripada određenom jezičnom stilu ne znači nužno da pripada određenom funkcionalnom stilu standardnoga hrvatskog jezika (Frančić, Hudeček, Mihaljević 2006, str. 26). Hrvatski se standardni jezik može definirati kao jezik kojim se služimo za javnu komunikaciju te ovisno o vrsti i potrebi komunikacije može se upotrebljavati u različitim funkcijama. On će imati drugačiju funkciju na radiju i televiziji ili u uredu, nego što će primjerice imati funkciju u međusobnoj komunikaciji s ukućanima ili prijateljima. Takve su funkcije spomenuti funkcionalni stilovi (Silić, 2006, str. 36).

Navedena podjela funkcionalnih stilova ima svoje nedostatke u vidu toga da se stilovi preklapaju te da se dalje razlažu na podstilove, stoga ne tvore jasno određene kategorije. Određivanje pripadnosti teksta pojedinomu stilu nije uvijek jednostavno. Stilovi se često međusobno isprepliću odnosno obilježja jednoga stila ponekad se prepoznaju u obilježjima drugoga stila. Također, promatrajući jezične stilove u odnosu na pojam standardnoga jezika, određena jezična obilježja jednoga stila mogu se opisati kao nepoželjna obilježja drugoga stila (Rišner, Glušac, 2011, str. 9). Isto tako, važno je napomenuti da pojedini autori negiraju postojanje književnoumjetničkoga funkcionalnog stila ili im je njegova pripadnost

standardnome jeziku upitna jer je on specifičan s obzirom na to da ga odlikuje neograničena sloboda pri normiranju pa je i njegovo kategoriziranje upitno, a takvo se pitanje može postaviti i za razgovorni funkcionalni stil hrvatskoga standardnoga jezika (Frančić, Hudeček, Mihaljević 2006, str. 230).

U nastavku slijedi pregled funkcionalnih stilova hrvatskoga jezika, a novinarsko-publicističkom stilu bit će posvećeno posebno poglavlje.

Znanstveni stil

Specifičnost znanstvenoga funkcionalnoga stila njegova su načela objektivnosti i apstraktnosti. Da bi nešto bilo apstraktno, treba se odnositi na više stvarnih pojava iste vrste. Drugim riječima, treba biti uopćeno, tj. odnositi se na nešto općenito (Silić, 2006, str. 44). Kao potpuna suprotnost književnoumjetničkomu stilu, znanstveni stil odlikuje nepostojanje individualnosti i strogo poštivanje norma (Hudeček, Mihaljević, 2009, str. 7). Jezične značajke znanstvenoga stila slijede obilježja znanosti. Zelenika znanost definira kao „skup sistematiziranih i argumentiranih znanja, odnosno skup spoznajnih činjenica, pojmova, načela, podataka, informacija, teorija, zakona i zakonitosti u određenom povijesnom razdoblju o objektivnoj stvarnosti (tj. prirodi i društvu) do kojega se došlo primjenom objektivnih znanstvenih metoda, a kojima je temeljna svrha i cilj spoznaja zakona i zakonitosti o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti prirodnih i društvenih pojava i maksimizacija učinkovitosti ljudske prakse” (2004, str. 45). Definicija upućuje na obilježja znanstvenoga stila unutar jezične kategorije jer ističe nemogućnost subjektivnoga izražavanja mišljenja pri stvaranju znanstvenoga djela, naglasak na konciznost, odnosno odvajanje bitnoga od nebitnoga u sadržaju te logičan slijed njegova navođenja (Silić, 2006, str. 45).

Prema Siliću (2006, str. 45) obilježja znanstvenoga stila prikazana su unutar jezičnih kategorija. U glagolskoj kategoriji prevladavaju infinitiv i nesvršeni glagolski oblici te (izvanvremenski) prezent i izvanvremenski futur. Najčešće je u uporabi pasivna treća osoba jednine, druga osoba jednine i prva osoba množine – tzv. autorsko mi. Srednji rod koji je „najapstraktniji” prema tome će biti najviše zastupljen te također jednina apstraktnih i konkretnih imenica koje označavaju neki općeniti pojam (Silić, 2006, str. 45). U znanstvenomu stilu kao stilu objektivne komunikacije u uporabi je najneutralniji odnosno najapstraktniji glagolski oblik, a to je prezent nesvršenih glagola. Treća osoba jednine kao vršitelj radnje češće je u upotrebi od treće osobe množine (Silić, 2006, str. 47). Također se upotrebljava i prva osoba množine iz perspektive autora koji piše o konkretnom predmetu – „autorsko mi” kojim se izražava skromnost odsutnošću „ja” gdje dijelimo autorske zasluge s drugim mogućim autorima. Ovakvo „mi skromnosti” može se zamijeniti pasivnim oblikom

treće osobe jednine te se ta dva oblika često i upotrebljavaju zajedno, odnosno u istoj rečenici. Glagolski oblici koji izražavaju subjektivan stav potpuno su nepoželjni u znanstvenomu stilu, stoga se rabi indikativ koji izražava stvarnost. Nakon nekoliko navedenih karakteristika znanstvenoga stila lako je zaključiti kako su najistaknutije karakteristike znanstvenoga stila izričito poštivanje norma i nepostojanje individualnosti (Hudeček, Mihaljević, 2009, str. 7). Znanstveni je stil obilježen objektivnošću i strukturno potpunim rečenicama u kojima nema mjesta emocionalnim izrazima te mogućnostima da ih se izvadi iz konteksta (Silić, 2006, str. 53).

Administrativno-poslovni stil

U administrativno-poslovnom funkcionalnom stilu sve je podređeno imeničkom načinu izražavanja. Karakterističan je za govor trgovine, vojske, industrije, politike i ureda. Poblize ga označavaju i objektivnost, konkretnost, jednostavnost i analitičnost (Silić, 2006, str. 66). Specifičnost je administrativnoga stila i njegova eksplicitnost, stoga radi konkretnosti i točnosti dolazi do ponavljanja značenja određenih riječi tako da se značenje iste riječi ponavlja i „utvrđuje” uporabom još jedne riječi (ili više njih) istog ili sličnog značenja. Takav je pleonazam za razliku od „nenamjernoga”, koji je posljedica slabijega poznavanja jezika, obvezna karakteristika administrativno-poslovnoga stila (Silić, 2006, str. 68).

Kako bi iskazao jednostavnost i uopćenost, ovaj stil ujednačuje svu gramatičku raznolikost poput kategorija živoga i neživoga, teži morfološkoj i leksikosemantičkoj unifikaciji te glagolska vremena uglavnom svodi na prezent, perfekt i futur prvi (Silić, 2006, str. 71). Želja za što većim naglašavanjem dovodi do preuveličavanja u smislu pompozno i neukusno nametljivoga izbora riječi i jezične inflacije – „pretjerano povećanje količine uz smanjenje vrijednosti” (Anić, 2005, str. 441 prema Silić, 2006, str. 71). To su najveći nedostaci, a ujedno i još neka od obilježja administrativno-poslovnoga stila.

Ovaj stil ima veliku važnost u suvremenoj komunikaciji s obzirom na to da se prirodno nameće razgovornom stilu zbog čestog poistovjećivanja s pojmom „hrvatskoga standardnog jezika”, što je u potpunosti netočno (Silić, 2006, str. 65). Administrativno-poslovni stil najmanje utječe na znanstveni funkcionalni stil, a sličnost s publicističkim stilom može se iskazati upotrebom hiperboličnih riječi (poput *senzacionalno*, *fantastično* i slično) radi ostavljanja dojma kod čitatelja. Reklamne se poruke zbog samog nastanka mogu povezati s administrativno-poslovnim stilom, međutim ne mogu se svrstati u njega (Bjelobrk, 2009, str. 69).

Književnoumjetnički (beletristički) stil

Književnoumjetnički funkcionalni stil najmanje je vezan normama standardnoga jezika što ne znači da ih se u okviru toga stila ne poštuje, već da književnik piše na način na koji može, a ne na način na koji mora (Silić, 2006, str. 100). Upravo zbog visokog stupnja individualizma, ovom funkcionalnom stilu ne može se pristupiti na način na koji se pristupa ostalim funkcionalnim stilovima. Povezano s tim zanimljivo je i pitanje autorica Frančić, Hudeček i Mihaljević (2009, str. 233) spada li književnoumjetnički funkcionalni stil uopće među funkcionalne stilove hrvatskoga standardnog jezika. O takvom pitanju raspravlja se i u *Hrvatskome jezičnom savjetniku* (1999, str. 58): „Kao što je položaj književnoumjetničkog stila u standardnome jeziku poseban (dvojben i upitan), tako je položaj razgovornog stila poseban (i još dvojbeniji i upitniji) u standardnome jeziku.” Autor Krešimir Bagić pak u svojem članku naslovljenom *Beletristički stil* (2003, str. 16) tvrdi da književnoumjetnički funkcionalni stil uopće ne pripada funkcionalnim stilovima, već da je on nadstil.

Naime, potrebno je razlikovati jezik kao sustav i jezik kao standard. U jeziku kao sustavu ne postoji ništa što nije u međudnosu s drugim činjenicama u tom sustavu, odnosno ne postoje iznimke koje ne podliježu nekom od pravila. Takav je sustav (za razliku od jezika kao standarda) neovisan o vanjskim utjecajima vrijednosti poput politike, književnosti, vjere i sl. (Silić, 2006, str. 97). Za razumijevanje funkcionalnih stilova u usporedbi s jezikom standarda važno je naglasiti kako standardni jezik svojim normama određuje što je pravilo, a što nije, ali takva pravila ovise o funkcionalnom stilu od kojega se polazi. Drugim riječima, nešto što je pravilno ili nepravilno u jednom od funkcionalnih stilova ne znači da je pravilno ili nepravilno u drugom funkcionalnom stilu. Također, važno je razlikovati pravilnost jezika kao sustava (lingvističko polazište) te pravilnost jezika kao standarda (sociolingvističko polazište) te zaključiti kako pravilnost jezika umjetničke književnosti u ovome slučaju nije istovjetna pravilnosti jezika kao standarda (Silić, 2006, str. 98).

U svim ostalim funkcionalnim stilovima moguće je birati između više inačica, odnosno koja od njih je bolja ili pravilnija, a u književnoumjetničkom stilu autor se ne oslanja na imitiranje i kopiranje, već na stvaranje i osmišljavanje (Silić, 2006, str. 100). U književnoumjetničkom stilu autor svoje djelo ne osmišljava po pravilima jezika kao standarda, već jezika kao sustava, ali uz određenu odgovornost prema standardnom jeziku. Književnici učestalo poznatim riječima daju nova, neutvrđena značenja te upravo zbog svoje književničke slobode u izričaju, utječu na standard (Silić, 2006, str. 102). Književnoumjetnički stil, kao i slični žanrovi novinarsko-publicističkoga stila, također se može služiti arhaizmima, stranim riječima, barbarizmima i dijalektizmima kako bi se što

zornije prikazalo zamišljeno (Silić, 2006, str. 104). Njegovi su podstilovi proza, poezija i drama (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 233).

Razgovorni stil

Razgovorni je stil prisutan u svakodnevnom životu pri sporazumijevanju stoga je prirodan te ima prijateljski i emocionalan ton. Taj funkcionalni stil ne obuhvaća samo usmeni dijalog i monolog već se ostvaruje i u pisanim medijima u vidu zapisa i bilježaka (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str 240). Uporaba kolokvijalizama – leksema koji su uopćeni u razgovoru, a koje odlikuje spontanost, karakteristična je za razgovorni stil. Učestale su također i poštapalice, dijalektizmi, vulgarizmi, žargonizmi i barbarizmi. Poštapalice su riječi koje se upotrebljavaju spontano, prvenstveno iz navike govornika kako bi na neki način popunile praznine među izgovorenim rečenicama (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 241). Žargon (često se naziva i sleng) jezik je određene skupine ljudi koja je sociološki povezana poput studenata, umjetnika, zatvorenika i sl. (Silić, 2006, str. 109). Dijalektizmi su oblik govora kojim govori teritorijalno povezana skupina ljudi te se takav govor često susreće i u književnoumjetničkom funkcionalnom stilu kako bi se na taj način pokušao okarakterizirati lik kojeg autor želi opisati. Vulgarizmi su riječi neprikladnoga izražavanja zbog negativnoga značenja koje im je društvo dodijelilo. Povezano s tim važno je napomenuti da iako se često čuju u ovome stilu, uporabom se barbarizama i vulgarizama, kao i dijalektizama i žargonizama „izlazi iz norme” razgovornoga funkcionalnog stila hrvatskoga standardnog jezika, odnosno oni u razgovornom funkcionalnom stilu standardnoga jezika nisu dopustivi. Ukoliko se na takav način odredi razgovorni funkcionalni stil standardnoga jezika, odnosno tako da ne sadrži namjerne jezične pogriješke i prethodno navedeno, utoliko je jasno i da se takav stil rijetko čuje u stvarnosti (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 242). Iz toga se postavlja pitanje treba li razgovorni funkcionalni stil uopće navoditi pod funkcionalnim stilovima hrvatskoga standardnog jezika. Primjerice u *Gramatici hrvatskoga jezika* autora Težaka i Babića (2009, str. 30) ne govori se o razgovornom funkcionalnom stilu, nego isključivo o razgovornom jeziku. Oni razgovorni jezik definiraju kao jezik kojim se služimo za neposrednu komunikaciju u svakidašnjim životnim situacijama. Silić u svojem članku *Razgovorni stil standardnoga hrvatskog jezika* (1997, str. 487) navodi kako je razgovorni stil svojom cjelinom suprostavljen standardu pa je tako samostalan sustav koji ne može pripadati među njegove funkcionalne stilove.

4. Obilježja novinarsko-publicističkoga funkcionalnog stila

Funkcionalni stil koji susrećemo u medijima naziva se novinarsko-publicistički stil, a njegov se naziv razlikuje ovisno o autorima. Silić (2006) služi se nazivom novinarsko-publicistički stil, a Frančić, Hudeček i Mihaljević (2005) nazivaju ga publicističkim. Težak i Babić (2009, str. 36) navode dva naziva, a to su novinski i publicistički stil. Silić (2006, str. 75) navodi kako neki razlikuju novinarstvo od publicistike, pri čemu pod novinarstvo podrazumijevaju pisanje i izdavanje dnevnih i periodičnih novina, a publicistiku tiskanim materijalom društvenih, političkih, književnih i kulturnih novosti u dnevnim i periodičnim listovima, časopisima i ostalim tiskovinama. Međutim, budući da sadržaj i jednoga i drugoga odgovara u širem smislu stilu koji se izlaže, neki ga nazivaju i novinsko-publicističkim stilom. Publicističkim funkcionalnim stilom hrvatskoga standardnog jezika služe se novinari i publicisti pri javnom priopćavanju te se može ostvariti pismenim – novine i tiskovine – ili govornim medijima – radio i televizija (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 243). Prema Siliću (2006, str. 77) funkcije su novinarskih medija (novine, televizija i radio) informativna, pedagoška, prosvjetiteljska, propagandna, populizatorska, agitivna i zabavna. Njihov je posao izvještavati o suvremenim zbivanjima ovisno o sadržaju spomenutih funkcija.

Jezična sredstva koja se upotrebljavaju u ovome stilu neutralna su (stilski neobilježena) i ekspresivna (stilski obilježena), gdje su ekspresivna sredstva pri određenim funkcijama upotrebljavana u tolikoj mjeri tako da se novinarski stil može uvelike približiti beletrističkom stilu iako mu je glavna svrha izravno izvještavanje o činjenicama. Neutralna jezična sredstva prevladavaju prvenstveno u informativnim i pedagoškim, ali i u populizatorskim i prosvjetiteljskim žanrovima te se u njih ubrajaju vijest, reportaža, kronika, komentar, recenzija, intervju i anketa. Ekspresivna se pak upotrebljavaju u zabavnim, propagandnim i agitivnim žanrovima. U potonje ubrajamo humoresku, kratku priču, kozeriju, esej (ogled), feljton (podlistak), nekrolog, panegirik, persiflažu, pamflet, parodiju, grotesku i lakrdiju. Nabrojenim nisu iscrpljeni svi mogući žanrovi zbog toga što su radijski i televizijski žanrovi bez obzira na to što dijele isti opći naziv, potpuno drugačije strukturirani od novinskih sadržaja.

U nastavku će se sažeto objasniti značenje pojedinih žanrova kako ih opisuje Silić (2006, str. 78 – 81). **Vijest** je kratki izvještaj koji objavljuje aktualne informacije iz područja znanosti, društva, politike i kulture. Koristi se neutralnim jezikom koji je razumljiv širokom

krugu čitatelja, slušatelja i gledatelja. Nema inverzije u rečenicama, čime se postiže pripovjedni karakter. U izvještavanju se radijska i televizijska vijest ostvaruje uzlazno-silaznom intonacijom. **Komentar** je osvrt na događaje koji su kulturni, umjetnički, društveni, politički ili neki drugi aktualni. Njegova je karakteristika jednostavnost izražavanja, preciznost u korištenju riječi i nastojanje da bude objektivan u prikazu činjenica. Glavni je cilj komentara pružiti jasnoću u vezi s temom kojom se bavi, stoga se često upotrebljavaju sinonimi kako bi se izbjegla nepotrebna složenost. **Kronika** je novinarski žanr koji izvještava o važnim trenutnim događajima, obično u odgovarajućem redoslijedu. Jezik koji se upotrebljava u kronici svakodnevno je, jednostavan i razumljiv široj publici. Rječnik je u kronici izravan i obično nema figurativnih ili ekspresivnih elemenata. Kronika se uglavnom sastoji od jednostavnih rečenica, pri čemu su vremenske rečenice najčešće, s obzirom na to da se njezina tematika odnosi na vremenski slijed događaja. **Recenzija** je ocjena knjige, projekta, rasprave i sličnih sadržaja. U nju se uključuju podatci o autoru, izdavaču, sadržaju i procjena (uglavnom društvene) vrijednosti djela koje se recenzira. Pisana je jezikom koji je razumljiv zahtjevnijim čitateljima te rabi rječnik koji zahtijeva naprednu stručnu osposobljenost. Subjektivnost je svedena na minimum u recenziji, pa se rabe jezična sredstva koja imaju neutralan izraz i minimalnu ekspresivnost. **Intervju** je razgovor s osobom kojemu je cilj pružiti detaljnije objašnjenje problema kako bi čitatelji, slušatelji i gledatelji mogli formirati vlastiti stav. Glavne su mu karakteristike aktualnost i jezična autentičnost. Razlikuje se od drugih novinarskih žanrova jer novinar koji ga vodi djeluje kao posrednik između intervjuirane osobe i publike. To utječe na karakter jezika intervjuja. Novinar se „povezuje” s jezikom intervjuirane osobe svojim poticajnim riječima kako bi postigao određenu interaktivnu jezičnu cjelinu. **Anketa** je skup izjava odgovarajuće skupine ljudi o važnim pitanjima poput znanosti, književnosti, politike i slično. Ankete provode pojedinačni novinari ili skupine novinara u ime novinarske kuće. Cilj je ankete dobiti mišljenja ljudi različitih ili istih kategorija o istoj društveno važnoj temi. Jezik je ankete racionalan, ekonomičan i obogaćen statističkim podacima, a rečenice su samostalne i nose odgovarajuće informacije bez potrebe za kontekstom. Rječnik je ankete stručan, ali jednostavan, ne koristi se figurativnim ili metaforičnim izrazima. **Reportaža** je novinarski oblik koji prikazuje stvarne događaje kako bi prenijela društvenu atmosferu. U opisima i dijalozima sličnima onima u književnim djelima, novinar upotrebljava subjektivne čimbenike i jezično-stilska sredstva. Reportaža je aktualna, sažeta, zanimljiva i ponekad duhovita te se može smatrati i književno-novinarskim žanrom. Slična je književnoumjetničkoj pripovijetki u jezičnim i stilskim značajkama. **Kratka priča** žanr je koji se odlikuje čvrsto strukturiranom radnjom s

neočekivanim obratima, rabeći jednostavan i slikovit jezik. Stil je pošteđen manirizma i suvišnih ukrasa. **Kozerija** je opuštenu razgovor i duhovito pripovijedanje o aktualnim događajima. Koristi se slobodnim, emocionalnim i ekspresivnim jezikom. **Humoreska** je kratka priča s jednostavnim jezikom i vedrim humorom, koja pruža zabavu i optimističan pogled na svijet. **Groteska** je karikatura stvarnosti, prikazujući izobličene slike koje izazivaju zastrašujuće osjećaje. Često se oslanja na fantastične elemente, a jezik i stil zgusnuti su i puni neobične metaforike. **Lakrdija** je šala koju odlikuje vulgarni jezik kako bi što zornije prikazao životnu stvarnost te stil koji naglašava njezin sadržaj provokativnim usporedbama. **Pamflet** je uvredljiv tekst koji napada osobu, stranku ili društvenu djelatnost s ciljem diskreditacije, upotrebljavajući uvredljive riječi i prisprodohe. **Parodija** može biti prozni ili poetski tekst koji podrugljivo imitira pisca ili njegovo djelo rabeći njegov jezik i stil. Pretjeranim izrazima i grotesknim stilom ismijava se pisac i njegovi stavovi. **Feljton** je književnonovinarski žanr s društveno-političkim i popularnoznanstvenim sadržajem, koji se obrađuje na pristupačan način, razumljiv široj publici. **Panegirik** je javni govor, a ponekad i pisani tekst u novinama, koji slavi i hvali određene osobnosti. Često ga karakterizira prekomjerno hvaljenje i pretjerivanje. Danas se smatra neumjerenim i neumjesnim oblikom hvalospjeva. Stil je panegirika hiperboličan i manirističan. **Nekrolog**, koji se može pretvoriti u panegirik, predstavlja govor ili članak objavljen u novinama povodom nečije smrti. Fokusira se na život, rad i postignuća osobe koja je preminula. Jezik nekrologa obično je nekonvencionalan i stiliziran, s „uzvišenim” stilom. **Esej** je kratki tekst u kojem pisac iznosi svoje poglede na različite teme poput životnih situacija, književnosti, znanosti i umjetnosti. Autor prenosi vlastito ili tuđe iskustvo pomoću retoričkih i poetskih sredstava pa se tako u eseju susreću elementi književnosti, novinarstva i znanosti.

Teško je odrediti kolike su razine individualnosti, subjektivnosti, emocionalnosti, figurativnosti i izražajnosti u navedenim žanrovima, ali je jasno da formalna sredstva omogućuju autorima postizanje tih karakteristika. Ona su primjerice stilske figure i tropi poput metafore, hiperbole, igre riječima, antiteze, ironije, litote i sl.

4.1. Novinski naslovi

Naslovi su jedan od ključnih elemenata publicističkoga stila. Prema Siliću (2006, str. 89) njihova je uloga presudna jer često baš o njima ovisi hoće li se novine pročitati. Naslovi se oblikuju na poseban način kako bi privukli čitatelje, koriste se posebnim pismom, istaknutim položajem na stranici, ključnim riječima, ekspresivnim izrazima te karakterističnim rečeničnim i interpunkcijskim znakovima. Naslovi obično sadrže karakteristike publicističkoga funkcionalnog stila, uključujući uporabu internacionalizama, žargonizama, anglizama i stranih riječi. U odnosu na administrativne i znanstvene tekstove naslovi imaju slobodniji odnos prema pravilima norme, iako je upitno jesu li ove značajke poželjne u publicističkom stilu (Hudeček, Mihaljević, 2009, str. 188). Prema sadržaju i načinu izražavanja naslove možemo podijeliti na **nominativne**, **informativne** i **reklamne** (Silić, 2006, str. 89). Nominativni naslovi imenuju sadržaj uz pomoć imenskih riječi poput imenica i pridjeva. Glagolske su riječi i oblici „obezglagoljeni”, tj. lišeni radnje i vremenskih odrednica. Ovo se postiže isključivanjem tih elemenata iz strukture ili njihovom pretvorbom u glagolske pridjeve ili odnosne rečenice. Primjeri su nominativnih naslova: *Prva sjednica Odbora za uspostavu povjerenja*, *Optimizam u plaštu opreza*, *Pariz na dva kotača* i drugi. Informativni naslovi prenose sadržaj koristeći se glagolima, glagolskim oblicima, glagolskim vremenima, upitnim riječima te načinima prijenosa vijesti prije svega rečeničnim znakovima, a često i bez njihove uporabe. Primjeri su informativnih naslova: *Branitelji otplaćuju traktore – pšenicom!*, *Kako i gdje se osigurati*, *Tko će plaćati cestare*, *Arapi s hrvatskim putovnicama?* i drugi. Upitnik uz upitnu riječ može biti prisutan ili odsutan u naslovima, ovisno o prisutnosti sugestije u samoj riječi. Reklamni naslovi nude određeni sadržaj, stoga rabe poticajne riječi, različite stilističke figure i načine izražavanja poticajnosti poput imperativa, upitnika, uskličnika i crtica. Primjeri su reklamnih naslova: *Jedite mljevene oklope rakova*, *Otkrij nove ideje*, *Dodi, kupi, osvoji!*, *Dolazi i ostaje zauvijek!*, *Za bolji stil života* i drugi. Reklamni naslovi često se upotrebljavaju i u općem obliku, izvan konteksta iz kojega potječu te mogu dobiti podnaslove koji konkretiziraju njihov sadržaj. Kao što je navedeno, naslovi u novinarstvu moraju biti izazovni kako bi potaknuli čitanje. Stoga su česte snažne, uvjerljive riječi, parafraze poslovice i izreka, ironija, kontrast, paradoks i druge figure. Također su u uporabi dijalektne riječi, žargoni, igre riječima i slično kako bi privukli pažnju čitatelja. Primjeri su takvih naslova: *Lako je reći suživot, ali ajd ga ti živi*, *Država staklenih nogu*, *Reich na zemlji* itd. (Silić, 2006, str. 90). Zagrade služe za sučeljavanje i iskazivanje sadržaja, kao što su *(Ne)ispunjena očekivanja* ili *(Ne)volja naroda*. Critica se često

rabi za ukazivanje na začudnost ili dvosmislenost, poput *Sv. Stefan – američki, Branitelji otplaćuju traktore – pšenicom!* itd. (Silić, 2006, str. 91).

Ključni se naslovi često nalaze na prvoj stranici novina i imaju zadatak privući čitatelje. Ponekad se rabe jezična, stilistička i pravopisna sredstva reklamnih naslova kako bi postigli tu svrhu (Silić, 2006, str. 90).

U publicističkom stilu, osobito u oblikovanju naslova, prisutno je puno kreativnosti pa su stilske figure učestale (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 247). Neke su od najčešćih elipsa, antonimi, personifikacija i metafora te osobito metonimija. Također su česte novotvorenice i pojava frazema. Metonimija se zbog potrebe za jednostavnosti i slikovitosti najčešće upotrebljava u publicističkom te u književnoumjetničkom i razgovornom funkcionalnom stilu (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 248). Sljedeći primjer metonimije preuzela sam iz novinskog teksta s portala 24 sata, odnosno iz naslova: *Bijela kuća oklijeva oko ulaska Ukrajine u NATO*. U konkretnom primjeru izraz *Bijela kuća* odnosi se na američku vladu.

Autorica Lana Hudeček u radu *Jezične značajke novinskih naslova* (2006, str. 297) navodi kako je funkcija novinskih naslova privući pozornost čitatelja na glavnu misao članka na sažet i zanimljiv način. Autorica tvrdi da se te funkcije ostvaruju na dva osnovna načina. Prvim se načinom naslovom sažima tekst u konkretnu obavijest npr. *Trudnica ozlijeđena u teškoj nesreći u Dubravi, sudarila se četiri automobila* (Jutarnji list), a drugim načinom ukazuje se na mogući sadržaj članka na zanimljiv i za čitatelja intrigantan način npr. *Al Capone na hrvatski način* (Index.hr). Ako se navedene dvije vrste naslova pokušaju povezati s dvije skupine žanrova u novinskim tekstovima u kojima je prva primarno informativna, a druga skupina uključuje značajke književnoumjetničkoga stila, može se zaključiti kako naslove iz druge skupine nalazimo i tamo gdje im nije mjesto, tj. ondje gdje nisu primjereni. Tako se, primjerice često može pronaći ironija u crnoj kronici, npr. *Roditelji iz pakla odlučili kćer (13) naučiti pameti* (Dalje u tekstu: „...ostavili na pustom otoku u nadi kako će odrasti. Djevojčicu su spasili nakon što je uspjela nekako dozvati lokalne ribare...”) (Večernji list). Sportske su novine osobito karakteristične kod kreativnosti uporabe stilskih sredstava pa se tako često mogu pročitati naslovi poput *Neuništiva Blanka Vlašić je brončana...* (Jutarnji list). Hudeček navodi kako je funkcija naslova iz druge skupine izrazito učestala, a i gotovo istovjetna s funkcijom reklame – reklama prodaje određeni proizvod i/ili uslugu, a novinska naslovnica prodaje novine (Hudeček, 2006, str. 298)

5. Utjecaj medija na jezičnu kulturu

Medije možemo definirati kao sredstvo za prenošenje informacija. Dijelimo ih na govorne i pisane. Govorni su oni u kojima se informacije prenose govorom, a u pisanim se medijima informacija prenosi pisanim putem. Možemo ih podijeliti i prema najčešće korištenim oblicima u današnje vrijeme, a to su: radio, televizija te novine i internet (Hudeček, Mihaljević, 2009, str. 7). Mediji, osobito masovni mediji poput interneta i televizije, snažno utječu na prosječnoga primatelja informacija, tj. uvelike utječu na općenitu jezičnu kulturu, stoga je publicistički stil kojim se služe novinari i publicisti osobito važan pri oblikovanju jezične svijesti čitatelja, gledatelja ili slušatelja određene vrste medija. Svakako je bitno naglasiti kako je jezik medija određen i vrstom medija koja je u upotrebi te je primjerice važno obratiti pozornost na jezik radija i televizije gdje se govornici trebaju potruditi da je poruka koju žele prenijeti jasna i nedvosmislena s obzirom na to da primatelj ne može vremenski vratiti, tj. ponoviti poruku, za razliku od poruka primljenih preko časopisa, pisanih tiskovina ili novina na internetu gdje se korisnik uvijek može vratiti na prethodno napisani sadržaj kako bi ga primjerice ponovno pročitao radi lakšega razumijevanja (Hudeček, Mihaljević, 2009, str. 7).

U slučaju leksičkoga normiranja odlučuje se koju od dviju istoznačnica odabrati ili koju od njih u potpunosti ukloniti iz standardnoga leksika. Iako publicistički stil karakterizira nešto više individualne slobode od primjerice znanstvenoga ili administrativnoga stila, pri leksičkom normiranju svakako je potrebno težiti jezičnom čistunstvu čija tradicija seže daleko u prošlost. Prema Hudeček i Mihaljević (2009, str. 198) pisani mediji uvelike utječu na opću pismenost, stoga je važno lektorirati i navode, intervjue pa čak i pisma čitatelja. Dok u govornim medijima ne postoji mogućnost ispravljanja jezičnih pogriješaka, lektoriranje navedenih novinskih tekstova osobito je bitno barem kako bi se uklonile najgrublje pravopisne i gramatičke pogriješke.

U znanstvenom članku *Raskorak između opisane norme i uzusa* (2010) autorica Diana Stolac ističe važnost uloge medija u jezičnoj kulturi medijskih platformi. Navodi da se izvorni govornici hrvatskoga jezika ne pridržavaju uvijek jezičnih pravila u svakodnevnom govoru, što ukazuje na to da mediji mogu imati utjecaj na oblikovanje jezične uporabe i odstupanje od jezičnih norma. Također, ističe utjecaj engleskoga jezika na hrvatsku jezičnu kulturu, posebno među hrvatskim iseljenicima koji se koriste kombinacijom hrvatskoga i engleskoga jezika u svojoj svakodnevnoj komunikaciji. Autorica naglašava da izloženost engleskom jeziku u medijima i pod utjecajem globalizacije ima veliku ulogu u formiranju

jezične kulture. Potom zaključuje da je utjecaj medija na jezičnu kulturu izazov i da potiče rasprave o očuvanju jezične norme i bogatstvu jezika. Iako se jezik mijenja i prilagođava novim tehnologijama, važno je održavati pravilnu uporabu jezika u službenim i javnim komunikacijama kako bi se sačuvala jezična kultura i razumijevanje među ljudima.

Utjecaj medija na jezičnu kulturu ističe i autorica Nives Opačić u članku *Mediji i hrvatski standardni jezik* (2006, str. 523). Između ostaloga primjećuje učestalost engleskih izraza u medijima. Primjerice stalna rubrika D. Butkovića u Jutarnjem listu naslovljena je *On the Record*, no postavlja se pitanje razumije li prosječan čitatelj takav naslov te je li nužan takav pristup. Time se implicira da određeni koncepti ne mogu biti izraženi na hrvatskome jeziku, potičući time uporabu stranih riječi. Također, novinari i političari nerijetko se kopiraju pa se ovakva pojava prenosi i na politički diskurs, gdje političari često rabe strane fraze kako bi dodali dozu prestiža svojim izjavama. Čak i oni koji nisu potpuno vješti u određenom jeziku često preferiraju strane izraze umjesto domaćih. Ovaj fenomen, kao što je primjerice zamjena *oporavljati se*, s *rekuperirati*, ili *podrška* sa *support*, ukazuje na postupno iskrivljavanje značenja i narušavanje jezične preciznosti. Time se dodatno potvrđuje argument da sveprisutna uporaba engleskoga jezika može imati negativne posljedice na jezičnu kulturu (Opačić, 2006, str. 523).

6. Otkloni od norme u suvremenim novinskim tekstovima

6.1. Metodologija

Tema su ovoga diplomskoga rada otkloni od pravopisne, gramatičke i leksičke standardnojezične norme koji se pojavljuju u novinskim tekstovima. Pravopisna jezična pravila koja su temelj utvrđivanja otklona od pravopisnih norma preuzeta su iz *Hrvatskoga pravopisa* autora Stjepana Babića i Milana Moguša (2011), a gramatička su pravila preuzeta iz *Gramatike hrvatskoga jezika* autora Stjepka Težaka i Stjepana Babića (2009). Kao pomoć u utvrđivanju otklona od leksičkih norma korišteni su *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika* (2015) glavne urednice Ljiljane Jojić, *Jezični savjeti* suautora Hudeček, Mihaljević i Vukojevića (2010) te mrežni *Jezični savjetnik* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Primjere otklona od norma pronašla sam metodom raščlambe suvremenih novinskih tekstova dostupnih na različitim hrvatskim internetskim portalima. Navedene primjere prikupila sam od 5. ožujka 2023. do 18. kolovoza 2023., a korpus istraživanja sačinjavala su internetska izdanja hrvatskih dnevnih novina *Slobodna Dalmacija*, *Jutarnji list*, *Večernji list*, *24 sata* te mrežnoga portala *Index.hr*. Glavni je cilj istraživanja zaključiti kolika su odstupanja od standardnojezičnih norma te upozoriti na eventualna učestala odstupanja u novinskim tekstovima na pravopisnoj, gramatičkoj te leksičkoj razini. Ukoliko u pojedinom primjeru postoje odstupanja od više norma, utoliko će se u takvim primjerima objasniti sva uočena odstupanja.

6.2. Otkloni od pravopisne norme

Prema Babiću i Mogušu (2011, str. 8.) pravopis obuhvaća skup pravila o upotrebi cjelokupnoga znakovnoga inventara koji ima jedno pismo, a to osim slovpisa obuhvaća i način pisanja pojedinih glasova, upotrebu velikih i malih slova, sastavljenoga i rastavljenoga pisanja riječi (upotrebu bjelina), razgodaka, pravopisnih znakova i drugih pojedinosti. Proučavajući novinske tekstove, uočila sam najviše odstupanja od pravopisne norme.

6.2.1. Dvoglasnik *ie*

U prikupljenim primjerima uočila sam dosta pogrješaka povezanih s pisanjem dvoglasnika *ie*. U *Hrvatskome pravopisu* autora Babića i Moguša (2011, str. 27) navedeno je ako u oblicima i tvorenicama na mjestu dvoglasnika dolazi kratak slog, tada se dvoglasnik

smjenjuje s kratkim *je*. Pri tome se *l + j*, *n + j* smjenjuju sa *lj*. U sljedećim primjerima uočava se odstupanje od ovoga pravila.

"I dalje manje grešaka, nego kad Hrvat prevodi cijenik u restoranu na engleski!"

Ispravno: „I dalje manje grešaka nego kad Hrvat prevodi **cijenik** u restoranu na engleski!” (Slobodna Dalmacija)

Osim pogrješke u pisanju *ije/je*, u primjeru treba obratiti pozornost i na pisanje navodnika. U hrvatskome standardnom jeziku postoje dva oblika navodnika: „ ” i » « (Babić, Moguš, 2011, str 101). Prvi oblik koji se češće upotrebljava piše se tako da se prvi navodni znak stavi ispod, a drugi iznad razine teksta. Danas je, pod utjecajem engleskoga jezika i računalnih programa, česta pogrješna uporaba gornjih navodnika. Osim toga pogrješno je naveden zarez ispred veznika *nego*. Naime, prema Babiću i Mogušu (2011, str 93) kad se veznik *nego* nadovezuje na komparativ ili komparativni izraz, ispred njega ne piše se zarez.

Suncem okupan i iznimno topao, pak, Zagreb je bio u srijedu, za koju su prognostičari tvrdili da će biti kišovit i sniježan.

Ispravno: Suncem okupan i iznimno topao pak, Zagreb je bio u srijedu, za koju su prognostičari tvrdili da će biti **kišovita** i **snježna**. (Jutarnji list)

U ovom primjeru osim pogrješne uporabe dvoglasnika, može se uočiti i nepravilna sročnost pridjeva *kišovit* i *snježan* koji bi trebali glasiti *kišovita* i *snježna*, odnosno biti napisani u ženskome rodu, s obzirom na to da navedeni primjeri opisuju imenicu *srijeda* koja je u ženskome rodu.

Sijećanje na kornatsku idilu i prije proglašenja otočja nacionalnim parkom

Ispravno: **Siećanje** na kornatsku idilu i prije proglašenja otočja nacionalnim parkom (Slobodna Dalmacija)

Trendi, kreativno, isplativo: reciklirano nam drvo donosi rješenja po mjeri izazova suvremenog društva

PIŠE TIHANA MAROVIĆ

14. ožujka 2018. - 16:41

Ispravno: **Moderno**, kreativno, isplativo: reciklirano nam drvo donosi **rješenja** po mjeri izazova suvremenog društva (Slobodna Dalmacija)

Umjesto engleske riječi *trendi* bolje je rabiti hrvatsku riječ *moderno*.

PODIJELILI KORISNICI

Trump čestitao Uskrs pa ponovno prozvao ljevičare za namiještanje izbora

Ispravno: Trump čestitao Uskrs pa ponovno prozvao ljevičare za **namiještanje** izbora (Večernji list)

Kada se slog s kratkim *je* dulji, kod nesvršenih glagola i izvedenica od njih ako su im u osnovi riječi *mjera*, *mjesto* i *sjesti*, duljenjem ne postaje dvoglasnik, nego samo produljeno *je* (Babić, Moguš 2011, str. 25). Stoga je u ovom primjeru ispravno napisati *namiještanje*.

Najavio je da će konačna odluka biti donesena sljedeći tjedan te istaknuo da će sigurno imati sve kategorije škola po broju učenika - i velike s nekoliko stotina učenika i one manje do sto učenika

Ispravno: Najavio je da će konačna odluka biti donesena **sljedeći** tjedan te istaknuo da će sigurno imati sve kategorije škola po broju učenika = i velike s nekoliko stotina učenika i one manje do sto učenika (24 sata)

Pridjev *sljedeći* upotrebljava se za označavanje onoga koji slijedi, na primjer: *Neka uđe sljedeći.*, dok se glagolski prilog sadašnji *sljedeći* odnosi na praćenje, primjerice: *Slijedeći znakove, došao sam do odredišta.* (Hudeček, Mihaljević, 2009, str. 40).

Također se uočava i pogrješna uporaba spojnice koju u ovom primjeru valja zamijeniti crticom.

U riječima u kojima se dvoglasnik izgovara, odnosno ako je izgovor sloga dug, piše se *ije*. U sljedećim primjerima uočava se nepoštivanje navedenoga pravila (Babić, Moguš, 2011, str. 23).

Zbog visokih cijena goriva u petak prosvjed u cijeloj Hrvatskoj!

Ispravno: Zbog visokih cijena goriva u petak prosvjed u cijeloj Hrvatskoj! (Slobodna Dalmacija)

Snjeg i dalje povremeno pada u Dicmu, Dugopolju, Klisu...

Ispravno: Snijeg i dalje povremeno pada u Dicmu, Dugopolju, Klisu... (Slobodna Dalmacija)

Od sredine kolovoza do dolaska Dedakovića zapovjedanje gradom vodio je Ivica Arbanas. Tih je dana obustavljen i međunarodni brodski promet Dunavom.

Ispravno: Od sredine kolovoza do dolaska Dedakovića zapovijedanje gradom vodio je Ivica Arbanas. Tih je dana obustavljen i međunarodni brodski promet Dunavom. (Jutarnji list)

Prema Babiću i Mogašu (2011, str. 24) duljenjem kratkoga *je* nastaje dvoglasnik u glagolskim imenicama ako u svršenome obliku nisu u osnovi riječi *mjera*, *mjesto* i *sjesti*. Prema tome od glagola *zapovjediti* nastaje glagolska imenica *zapovijedanje*.

6.2.2. Glasovi č i ć

Prema Babiću i Mogašu (2011, str. 165) imenica muškoga roda *ćevap* piše se glasom *ć*.

Uz standardno tri vrste slavonskih kobasica koje radi jedan poznati slavonski OPG po domaćim receptima, bit će i slavonski *čevap*.

Ispravno: Uz standardno tri vrste slavonskih kobasica koje radi jedan poznati slavonski OPG po domaćim receptima, bit će i slavonski čevap. (Slobodna Dalmacija)

Imenica *spavaćica* označava odjevni predmet za spavanje, a imenica *spavačica* znači ženska osoba koja spava (Babić, Mogaš, 2011, str. 380). Stoga je u sljedećem primjeru ispravno upotrijebiti imenicu *spavaćica* jer autor piše o odjevnim predmetima.

4. Spavačica i/ili pamučni donji dio trenirke i majica za dojenje – neke žene preferiraju spavačice, neke pamučne hlače i majice, procijenite sami u čemu ćete se bolje osjećati.

Ispravno: 4. **Spavačica** i/ili pamučni donji dio trenirke i majica za dojenje – neke žene preferiraju **spavačice**, neke pamučne hlače i majice, procijenite sami u čemu ćete se bolje osjećati. (Index.hr)

Treća osoba jednine glagola *ticati* ima glas č (Babić, Moguš, 2011, str. 400).

Što se tiče igrača, stvar je jasna. Kadar se neće mijenjati, a Petrović je svjestan da klub nije na razini svoje prošlosti.

Ispravno: Što se **tiče** igrača, stvar je jasna. Kadar se **ne će** mijenjati, a Petrović je svjestan da klub nije na razini svoje prošlosti. (Jutarnji list)

Problematično je i pisanje niječne čestice *ne*. Prema pravopisu autora Babića i Moguša piše se rastavljeno od glagola: ne znam, ne ću, ne će... Također navode da se u određenim slučajevima čestica *ne* piše sastavljeno i to kad zajedno s glagolom daje jasno (potvrдно) značenje, primjerice *nestati*, *nedostajati* i u oblicima: *nemoj*, *nemojmo*, *nemojte*; *nemam*, *nemaš*, *nema*, *nemamo*, *nemate*, *nemaju*; *nemaj*, *nemajmo*, *nemajte*; *nemajući* (2011, str. 64). U *Hrvatskom pravopisu* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje autori navode da se niječni oblici prezenta glagola *htjeti* pišu sastavljeno odnosno *neću*, *nećeš*, *neće*, *nećemo*, *nećete*, *neće*, međutim da se dopušta i oblik *ne ću* (Jozić i sur., 2013, str. 58).

6.2.3. Glasovi *dž* i *đ*

Tijekom istraživanja naišla sam na svega jednu pogriješku povezanu s pisanjem glasova *dž* i *đ*.

IMA I TAKVIH

Cimet, džumbir, med... Donosimo popis začina koji su izuzetno zdravi za vašeg psa!

Ispravno: Cimet, **dumbir**, med... Donosimo popis začina koji su izuzetno zdravi za vašeg psa! (Jutarnji list)

Glas *đ* piše se u oblicima i izvedenicama u riječima bez vidljivoga postanka i u tvorenicama od njih pa prema tomu u riječi *dumbir* nalazi se glas *đ* a ne *dž*.

6.2.4. Veliko i malo početno slovo

Pogrješke u pisanju velikog i malog početnog slova uglavnom nisu zastupljene u novinskim tekstovima te sam pronašla tek nekoliko.

RTL-ova voditeljica od 2015. godine u sretnom je braku s bivšim vaterpolistom Hrvojem Brlečićem s kojim je bračne zavjete izmijenila na Gornjem gradu u Crkvi svetog Marka

Ispravno: RTL-ova voditeljica od 2015. godine u sretnom je braku s bivšim vaterpolistom Hrvojem Brlečićem s kojim je bračne zavjete izmijenila na Gornjem gradu u **crkvi** svetog Marka (Večernji list)

U ovom primjeru riječ *crkva* obilježava građevinu, mjesto na kojemu se obavlja bogoslužje, stoga je imenica opća te se piše malim početnim slovom (Babić, Moguš, 2011. str. 42)

Za Studio govori o Hamletu, Hrvatskom proljeću, Arsenu Dediću, Nikoli Tesli i predviđanjima o kraju civilizacije

Ispravno: Za Studio govori o Hamletu, **hrvatskom proljeću**, Arsenu Dediću, Nikoli Tesli i predviđanjima o kraju civilizacije (Jutarnji list)

Imena razdoblja i povijesnih događaja prema *Hrvatskome pravopisu* (Babić, Moguš, 2011, str. 45) pišu se malim početnim slovom te je ispravno pisati *hrvatsko proljeće*. Isto tako navodi se u *Hrvatskom pravopisu* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje gdje je istaknuto da se nazivi razdoblja i povijesnih događaja koji nisu jasno vremenski određeni, religija, pokreta, umjetničkih, društvenih i znanstvenih smjerova, škola i reforma pišu malim početnim slovom (Jozić i sur., 2013, str. 37). Ipak, u praksi se posljednjih godina izraz *hrvatsko proljeće* sve češće piše velikim početnim slovom, očito se pritom smatra da poprima službeni oblik imena konkretnoga povijesnog događaja.

U parku prirode Biokovo moguće je individualno i organizirano planinarenje. Posjetitelji mogu prema planinarsko-turističkoj karti na terenu obići i više od 40 markiranih puteva i staza.

Ispravno: U **Parku** prirode Biokovo moguće je individualno i organizirano planinarenje. Posjetitelji mogu prema planinarsko-turističkoj karti na terenu obići i više od 40 **obilježenih putova** i staza. (Jutarnji list)

Kod pisanja višestrukih zemljopisnih imena velikim početnim slovom piše se prvi član imena, a ostale riječi malim početnim slovom osim onih koje su vlastito ime (Babić, Moguš, 2011, str. 41). Osim pogreške u pisanju velikog početnog slova u ovom primjeru možemo uočiti nepravilnu množinu imenice *put*. Naime, u hrvatskome standardnom jeziku množina imenice *put* u nominativu i vokativu glasi *putovi*, u genitivu *putova*, dativu, lokativu i instrumentalu *putovima* i u akuzativu množina je *putove*. Česta je pojava da se prijedlog putem pogrešno rabi kao oblik imenice *put* (Hudeček, Mihaljević, Vukojević, 2010. str. 133). Zbog toga riječ *puteva* treba zamijeniti s pravilnim oblikom *putova*.

Pridjev *markiranih* bolje je zamijeniti pridjevom *obilježenih*.

6.2.5. Sastavljeno i rastavljeno pisanje

Prema Babiću i Mogušu (2011, str. 65) razlikujemo složenice i polusloženice. Složenice su riječi koje nastaju sastavljanjem dijelova radi dobivanja novog značenja. Isto tako složenicama se smatraju riječi u kojima se jedan ili oba dijela ne upotrebljavaju kao samostalne riječi te u kojoj se jedan sastavni dio ne rabi uz drugi u onom obliku koji ima u složenici. Neki su primjeri složenica: *smjesta*, *doduše*, *suncobran*, *sjeveroistok*, *oduvijek*, *odmah* i druge. Polusloženice su riječi koje se sastoje od dviju sastavnica od kojih se prva ne sklanja i svaka ima svoj naglasak. Između dijelova polusloženica piše se spojnica. Primjeri su polusloženica: *lovor-vijenac*, *rak-rana*, *spomen-ploča*... U praksi se često griješi u pisanju složenica i polusloženica.

Prefiksoidi *auto*, *audio*, *foto*, *kino*, *radio*, *video*, *eko* nesamostalni su elementi koji se pišu zajedno s riječju ispred koje dolaze. Iza prefiksoida ne piše se bjelina ni spojnica, tako je pogrešno pisati npr. *video zapis* ili *video-zapis* (<http://jezicni-savjetnik.hr/>)

DISKUSIJA

Što kažete na video igre kao sport na Olimpijskim igrama?

Ispravno: Što kažete na **videoigre** kao sport na Olimpijskim igrama? (24 sata)

Ispravno je i: Što kažete na videoigre kao šport na Olimpijskim igrama?

U hrvatskome jeziku postoje dvojbe o pisanju imenice *sport* (*šport*). Prema *Hrvatskome pravopisu* posuđenica *šport* nije preuzeta izravno iz engleskoga, nego iz njemačkoga jezika (Babić, Moguš, str. 47). Ipak, dopušteno je pisanje obje inačice.

Na video ekranu se prikazuju kadrovi svih golova naše reprezentacije na dosadašnjim utakmicama Svjetskog prvenstva u Rusiji.

Ispravno: Na **videoekranu** se prikazuju kadrovi svih golova naše reprezentacije na dosadašnjim utakmicama Svjetskog prvenstva u Rusiji. (Jutarnji list)

Prefiksoid *video* tvori prvi dio složenice te ne može stajati kao samostalna imenica pa umjesto *na video ekranu* treba glasiti *na videoekranu*.

Kod dvočlanih izraza koji u prvom dijelu imaju imenicu stranog porijekla nastaje polusloženica kojoj se sklanja samo završni dio. U ovakvim slučajevima bolje je, ako je to moguće, prvu imenicu zamijeniti pridjevom (Babić, Moguš, 2011, str. 58). Sljedeći primjeri prikazuju otklone od navedenog pravila.

U pilot projektu sudjeluje pet hrvatskih županija, među kojima i Osječko-baranjska, koja je prva iskazala spremnost da sudjeluje u njemu

Ispravno: U **pilot-projektu** sudjeluje pet hrvatskih županija, među kojima i Osječko-baranjska, koja je prva iskazala spremnost da sudjeluje u njemu (24 sata)

Isto tako još bi bolje bilo reći *ogledni* ili *eksperimentalni projekt* umjesto *pilot-projekt* (<http://jezicni-savjetnik.hr/>).

U sljedećem primjeru pogriješno je napisana polusloženica *pire-krumpir* koja se piše sa spojnicom (Babić, Moguš, 2011, str. 299).

HRANA // NISTE ZNALI

Cijeli život pogrešno pripremate pire krumpir: poznati kuhar otkriva svoj recept, evo u kojim koracima ste griješili

Ispravno: Cijeli život **pogriješno** pripremate **pire-krumpir**: poznati kuhar otkriva svoj recept, evo u kojim **ste** koracima griješili (Slobodna Dalmacija)

Zanaglasnica *ste* ne može stajati na naglašenome mjestu u rečenici, već se naslanja na prethodnu naglašenu riječ (Težak, Babić, 2009, str. 286).

Prema *Hrvatskome pravopisu* (Babić, Moguš, 2011, str. 28) izvedenice od imenice *grijev* pišu se s je: *bezgrješan, pogrješan, pogrješka, pogrješno, grijehota...* U ovome primjeru umjesto *pogrešno* valja napisati *pogrješno*.

Polusloženice su i riječi u kojima se u prvom dijelu nalazi određeno slovo ili simbol, primjerice *h-mol*, *a-sklonidba* ili *~-zrake* (Babić, Moguš, 2011, str. 28). U sljedećem primjeru *pH-vrijednost* je polusloženica i piše se sa spojnicom (Babić, Moguš, 2011, str. 299).

Nedostatak željeza ili promjena pH vrijednosti tla može izazvati naglu pojavu žutih listova kod azaleja, gardenija i plavih hortenzija koje su navikle na kiselo tlo

Ispravno: Nedostatak željeza ili promjena **pH-vrijednosti** tla može izazvati naglu pojavu žutih listova kod azaleja, gardenija i plavih hortenzija koje su navikle na kiselo tlo. (24 sata)

Prezimana ženskih osoba koja su nastala združivanjem očeva i muževa prezimena ili obratno, pišu se sa spojnicom (Babić, Moguš, 2011, str. 60).

U Kazalištu Marina Držića večeras će se odigrati premijera predstave "Priče iz davnine" u koprodukciji s Kazalištem Trešnja iz Zagreba. Tekst Ivane Brlić Mažuranić u adaptaciji Lade Kaštelan režirao je Paolo Tišljarić. Predstava za djecu i mlade igra i za vikend - 7. ožujka u 18h te 8. ožujka u 11 sati.

OGLAS

Ispravno: U Kazalištu Marina Držića večeras će se odigrati premijera predstave „Priče iz davnine” u koprodukciji s Kazalištem „Trešnja” iz Zagreba. Tekst Ivane Brlić-Mažuranić u adaptaciji Lade Kaštelan režirao je Paolo Tišljarić. Predstava za djecu i mlade igra i za vikend 7. ožujka u 18 h te 8. ožujka u 11 h. (Slobodna Dalmacija)

Naziv kazališta „Trešnja” podrebno je navesti u navodnicima, posebice jer se ime kazališta podudara s općom imenicom.

U primjeru spojnicu valja zamijeniti crticom. Crtica je razgodak kojim često označujemo jaču stanku od one koju postižemo zarezom. Crticu upotrebljavamo umjesto zarez, zagrade, navodnika, a katkada i umjesto dvotočja (Babić, Moguš, 2011, str. 98).

Također, kod označavanja sati valja za oba primjera pisati ili kraticu *h*, koja se piše odmaknuta bjelinom od brojke, ili riječ *sati*.

Kao složenice pišu se pridjevi složeni s prilogom koji pojačava, umanjuje ili pobliže označuje pridjev, a priložni se dio posebno ne ističe i nema svoga naglaska. To je slučaj u nijansama boja, na primjer *svjetloplav* ili *jasnožut* (Babić, Moguš, 2011, str. 61).

Zagasito žuta

Primina putna garnitura Larisa ima kutiju za odlaganje uz praktičnu mogućnost razvlačenja u prostran ležaj. Garnitura je univerzalnog karaktera, što znači da je možete postaviti kao lijevi ili desni kut.

Ispravno: **Zagasitožuta**

Garnitura je univerzalnog karaktera što znači da **ju** možete postaviti kao lijevi ili desni kut. (Index.hr)

Osobna zamjenica *ona* u akuzativu ima dva nenaglašena oblika – *je* i *ju*. Prednost se daje obliku *ju*, a oblik *je* služi da bi se izbjeglo ponavljanje istoga sloga, kada je pred tom zanaglasnicom ili nakon nje slog *ju* (Težak, Babić, 2009, str. 127). Na primjer: *Pitali smo je jučer*.

Kao polusloženice pišu se pridjevi koji u prvome dijelu imaju brojku ili slovo (Babić, Moguš, 2011, str. 61).

Kolekcijom dominira popularna rosegold boja. Privjesci s rozom i žutom 18 karatnom pozlatom nose ugravirane motive anđela, zvjezdica, sidra, ptice u letu, otkucaja srca, puzzle, slova i druge.

Ispravno: Kolekcijom dominira popularna **ružičastozlatna** boja. Privjesci s **ružičastom** i žutom 18-karatnom pozlatom nose ugravirane motive anđela, zvjezdica, sidra, ptice u letu, otkucaja srca, **slagalica**, slova i druge. (Večernji list)

U ovom se primjeru može uočiti i odstupanje od leksičke norme. U medijima se često upotrebljavaju riječi i izrazi engleskoga podrijetla te ih je poželjno zamijeniti hrvatskim riječima. Zbog toga je u hrvatskome standardnom jeziku umjesto engleske riječi *rosegold* bolje upotrijebiti hrvatsku složenicu *ružičastozlatna*. Isto tako umjesto engleske imenice *puzzle* ili pravopisno prilagođene imenice *puzle* bolje je upotrijebiti imenicu *slagalica* bez obzira na to je li riječ o računalnoj slagalici ili o igrački (<http://jezicni-savjetnik.hr/?page=2>). Osim toga, pridjev *roza* pripada razgovornom stilu (Babić, Moguš, 2011, str. 53) pa ga treba zamijeniti pridjevom *ružičasta*.

Višečlani glavni i redni brojevi koji nastaju slaganjem jednočlanih brojeva jedan do drugoga pišu se rastavljeno (Babić, Moguš, 2011, str. 64).

Tridesetosam maratonaca iz svih djelova svijeta na sjevernom polu trčali su maraton na temperaturi od 30 stupnjeva ispod nule

Ispravno: **Tridesetosamerica** maratonaca iz svih **dijelova** svijeta na **Sjevernom** polu **su trčala** maraton na temperaturi od 30 stupnjeva ispod nule (24 sata)

U primjeru uočavamo i pogriješku u sročnosti predikata i subjekta. Umjesto *trideset osam maratonaca trčali su*, treba glasiti *trideset (i) osam maratonaca trčalo je*. Osim toga s

obzirom na to da je riječ o maratoncima, odnosno muškarcima, treba glasiti *tridesetosmerica muškaraca su trčala*.

U dugoj množini imenica koje u jednini imaju nepostojan naglasak piše se dvoglasnik. Tako genitiv množine imenice *dio* glasi *dijelova* (Babić, Moguš, 2011, str. 30).

Prethodno je navedeno da se kod pisanja višočlanih zemljopisnih imena velikim početnim slovom piše prva riječ, a ostale riječi malim početnim slovom osim onih koje su vlastito ime. Kada govorimo o najsjevernijoj točki na Zemlji, za *Sjeverni pol* vrijedi navedeno pravilo. Ukoliko *sjeverni pol* označava pol na magnetu, utoliko se piše malim početnim slovom (Babić, Moguš, 2011, str. 311).

Prema Babiću i Mogušu (2011, str. 64) niječna čestica *ne* piše se rastavljeno od glagola osim u slučajevima kad zajedno s njim daje potvrdno značenje (primjerice *nedostajati*), u oblicima *nemoj*, *nemojmo*, *nemojte* te u sažetim zanijekanim oblicima glagola *imati* (primjerice: *nemam*, *nema*, *nemajte*).

- Malo mi je čudno što me još nitko nije zvao niti sam vodio razgovor, pa neznam baš kako će ispasti to sve za iduću sezonu. Imam neke opcije za odlazak, ali teško da netko može platiti odštetu koja nije fiksna, imam već 28 godina.

Ispravno: = Malo mi je čudno što me još nitko nije zvao niti sam vodio razgovor pa **ne znam** baš kako će ispasti to sve za iduću sezonu. Imam neke opcije za odlazak, ali teško da netko može platiti odštetu koja nije fiksna, imam već 28 godina. (Slobodna Dalmacija)

U primjeru je također potrebno spojnicu zamijeniti crticom.

6.2.6. Kratice

U praksi sam pronašla nekoliko otklona od norme povezanih sa sklonidbom kratice. Babić i Moguš u *Hrvatskome pravopisu* navode kako se kratice koje izgovaramo kao pune riječi, osobito ako završavaju na -a, dekliniraju kao imenice. Iz toga slijedi da je kraticu *FINA* (Financijska agencija) u akuzativu pogriješno pisati u obliku *FINA-e*, već treba glasiti *FINE* (2011, str. 76). Ipak, s ovim pravilom ne slaže se *Hrvatski pravopis* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje koji navodi da se u pisanju između kratice i padežnoga nastavka ili sufiksa umeće spojnica (Jozić, 2013, str. 79). U ovome primjeru ispravno je upotrijebiti posvojni pridjev, dakle treba glasiti *Finin kombi*.

Razbojništvo u Rijeci: Opljačkali su kombi FINA-e u trgovačkom centru, policija je na terenu...

Piše [24sata](#), utorak, 29.11.2022. u 14:37

Ispravno: Razbojništvo u Rijeci: Opljačkali su Finin kombi u trgovačkom centru, policija je na terenu... (24 sata)

U praksi je često problematično pisanje duge množine stranih kratica. Složena kratica *CD* od engleskoga naziva *compact disk* (kompaktni disk) čita se prema nazivima slova te svako slovo ima svoj naglasak. U ovom slučaju primjenjuje se pravilo koje se odnosi na jednosložne imenice muškoga roda, što znači da kratica *CD* ima dugu množinu. Piše se *CD-ovi*, a ne *CD-i*, *CD-ova*, a ne *CD-a*.

Saznajte koje sve probleme možete riješiti jednostavnom upotrebom četkice i paste za zube

Tvrdokorne mrlje na namještaju, nakit koji je izgubio sjaj, izgrebani *CD-i*, plastično posuđe koje je upilo neugodan miris...

Ispravno: Saznajte koje sve probleme možete riješiti jednostavnom upotrebom četkice i zubne paste. Tvrdokorne mrlje na namještaju, nakit koji je izgubio sjaj, izgrebani CD-ovi, plastično posuđe koje je upilo neugodan miris... (Jutarnji list)

Umjesto sveze riječi koja se sastoji od imenice, prijedloga i još jedne imenice, bolje je upotrijebiti naziv koji ima ustroj pridjev plus imenica. Umjesto *pasta za zube*, bolje je *zubna pasta*. Slično tomu, bolje je *plesna dvorana* nego *dvorana za ples* ili *parno grijanje* nego *grijanje na paru*.

Umjetnost iz smeća: Od starih CD-a radi impresivne skulpture

Ispravno: Umjetnost iz smeća: Od starih CD-ova radi dojmljive skulpture (24 sata)

Umjesto tuđice *impresivne* bolje je upotrijebiti riječ *dojmljive*.

6.2.7. Razgodci i pravopisni znakovi

Razgodci su znakovi koji u pisanome jeziku služe za rastavljanje teksta na rečenice i rečenične dijelove. Razgodci su: točka, upitnik, uskličnik, zarez, točka sa zarezom, dvotočje, crtica, spojnica, trotočje, višetočje, navodnici, polunavodnici, zagrade i kosa crtica (Babić, Moguš, 2011, str. 78). Pravopisni znakovi napisanomu daju druga značenja (Na primjer: brojke, crtica, duljina, tilda, zvjezdica...). Određeni su pravopisni znakovi ujedno i razgodci (Babić, Moguš, 2011, str. 107). U praksi su česte pogreške u pisanju razgodaka i pravopisnih znakova, a najčešće se pogrešno rabe crtica, spojnica i zarez.

Tijekom istraživanja novinskih tekstova uočila sam brojne pogreške povezane s uporabom crtice. U *Hrvatskome pravopisu* (Babić, Moguš, 2011, str. 110) navedeno je da crtica kao pravopisni znak označuje odnos, udaljenost između dviju ili više jedinica. Piše se umjesto veze od – do. Važno je istaknuti da se crtica piše s bjelinama s objiju strana. Česti su primjeri u kojima se prilikom navođenja trajanja ispred broja napiše prijedlog *od*, a između brojeva crtica. Navedeno treba izbjegavati te umjesto crtice napisati prijedlog *do*. U sljedećim primjerima također je pogrešna uporaba spojnice koju valja zamijeniti crticom.

Velika akcija za mali džep i ove godine u Tvornici kulture od 13-15.prosinca

Piše: Promo Objavljeno: 28. studeni 2016. 13:58

Share Twitter Email

Ispravno: Velika akcija za mali džep i ove godine u Tvornici kulture **od 13. do 15.** prosinca

Ispravno je i: **13. – 15.** prosinca (Jutarnji list)

U primjeru se može uočiti pogrešno napisan nadnevak. Nakon brojke 13 koja označava redni broj nedostaje točka. Osim toga iza točke u nadnevku treba se nalaziti bjelina.

U Društvenom centru Promina u Lukaru otvorena sedma po redu Eko knjižnica igračaka. Knjižnica će biti otvorena svaki radni dan od 8 - 16 h na adresi Kod škole 38, Lukar.

Ispravno: U Društvenom centru Promina u Lukaru otvorena **sedma Ekoknjižnica** igračaka. Knjižnica će biti otvorena svaki radni dan **od 8 do 16 h** na adresi Kod škole 38, Lukar.

Ispravno je i: **8 – 16** h. (Slobodna Dalmacija)

Izraz *sedma po redu* pleonastičan je, odnosno iskazuje nepotrebno nizanje istoznačnica. Kada je netko sedmi, jasno je da je sedmi po redu. Stoga umjesto *sedma po redu* treba pisati samo *sedma* (<http://jezicni-savjetnik.hr/>). Isto tako *eko* je prefiksoid te se piše sastavljeno s riječju ispred koje dolazi. Osim toga suvišna je jedna bjelina nakon riječi *Lukaru*, no to se smatra zatipkom.

Prijave su elektroničke. Mnogi roditelji odgojitelji tražit će mjesto u vrtiću, a djeca im imaju prednost. U najvećoj 'krizi' su mališani od 3-4 godine

Ispravno: Prijave su elektroničke. Mnogi roditelji odgojitelji tražit će mjesto u vrtiću, a djeca im imaju prednost. U najvećoj su „krizi” mališani od 3 do 4 godine

Ispravno je i: 3 – 4 godine (24 sata)

U novinskim tekstovima uporaba polunavodnika uglavnom je pogrešna. Polunavodnici se upotrebljavaju kada se želi označiti značenje određene riječi i u tom se slučaju i prvi polunavodnik piše iznad razine teksta. Isto tako, mogu se upotrebljavati i kada je cilj označiti da se riječ ne rabi u svom općem, nego u posebnome značenju (Babić, Moguš, 2011, str 103). Osim toga, polunavodnici se mogu upotrebljavati kada koju riječ treba staviti u navodnike, u rečenici koja se već nalazi u navodnicima, ali i u tom slučaju bolje je na početku i na kraju navoda staviti drugi oblik navodnika (Babić, Moguš, 2011, str 114). U ovom primjeru polunavodnike treba zamijeniti navodnicima koji se u ovom slučaju rabe kako bi označili riječi koje se uzimaju u prenesenome značenju (Babić, Moguš, 2011, str 102).

Pogrešan je i položaj zanaglasnice *su* koja ne može stajati na naglašenome mjestu u rečenici, već se naslanja na prethodnu naglašenu riječ (Težak, Babić, 2009, str. 286).

**Ulaz u prostor za koncert uz covid potvrdu ili antigenski test
(testiranje se vrši od 19-21 h na ulazu parka, uz nadoplatu od 50
kuna)**

Ispravno: Ulazak u prostor za koncert uz covid potvrdu ili antigenski test (testiranje se vrši od 19 do 21 h na ulazu parka, uz nadoplatu od 50 kuna) (Jutarnji list)

Također, u primjeru treba zamijeniti imenicu *ulaz* imenicom *ulazak*. Imenica *ulaz* u prvome značenju označava otvor u zidu ili vrata kroz koja e ulazi u zatvoreni ili ograđeni prostor (Jojić, 2015, str. 1611). Imenica *ulazak* označava čin ulaženja, stupanja u koji prostor te u prenesenome značenju čin pristupanja kakvu društvu, organizaciji, stranki i slično (Jojić, 2015. str. 1611).

Crtica je, kao što je prethodno navedeno, razgodak koji se često upotrebljava umjesto zarez za označivanje jače stanke (Babić, Moguš, 2011, str. 98). U sljedećim primjerima umjesto spojnice treba rabiti crticu.

Tina Turner - žena koja je bila veća i od žanrova i od predrasuda

Ispravno: Tina Turner – žena koja je bila veća i od žanrova i od predrasuda (Index.hr)

NOVA PRAVILA ZA PREKORAČENJA

Odzvonilo skupim prešutnim minusima - do kraja lipnja banke klijentima nude opcije

Ispravno: Odzvonilo skupim prešutnim minusima – do kraja lipnja banke klijentima nude opcije (24 sata)

Pronašla sam jednu pogrješku povezanu s pisanjem dvotočja. Dvotočje kao pravopisni znak piše se kada je cilj usporediti odnos između brojeva i obično se čita *prema*. U takvom slučaju ispred i iza dvotočja piše se bjelina kako bi se postigla bolja preglednost (Babić, Moguš, 2011, str. 111).

U zahtjevnom poligonu plavi su pobijedili s rezultatom 8:4, a crveni će na plemenskom vijeću morati dati imena dvije osobe od kojih će samo jedna izboriti svoj ostatak u Dominikanskoj Republici

Ispravno: U zahtjevnom su poligonu plavi pobijedili rezultatom 8 : 4, a crveni će na plemenskom vijeću morati dati imena dviju osoba od kojih će samo jedna izboriti svoj ostatak u Dominikanskoj Republici (24 sata)

Imenice u instrumentalu u rečenici najčešće imaju značenje društva ili sredstva. Kada imaju značenje društva, imenice u instrumentalu pišu se s prijedlogom *s(a)*. Kada imaju značenje sredstva, pišu se bez prijedloga (Težak, Babić 2009, str. 299). Prijedlog *s* često se pogrješno upotrebljava kad je riječ o instrumentalu sredstva. U ovom primjeru naveden je instrumental sredstva, stoga rečenica treba glasiti *plavi su pobijedili rezultatom* a ne *s rezultatom*. Također možemo uočiti pogrješnu sklonidbu broja *dva*. Broj *dva* u ženskome rodu u nominativu, akuzativu i vokativu glasi *dvije*, u genitivu *dviju* i dativu, lokativu i

instrumentalu dvjema (Težak, Babić, 2009, str. 134). U ovom slučaju padež je genitiv pa treba glasiti *imena dviju osoba*.

U nekoliko pronađenih primjera također se uočava nepravilno pisanje zareza.

Pogodbena je rečenica zavisno složena rečenica. Ako je zavisna rečenica ispred glavne, uvijek se odvaja zarezom (Babić, Moguš, 2011, str 89).

AUTO MOTO // KRŠENJE PROPISA

Ako nemate sve ove dokumente sa sobom u vozilu policija vam bez problema može napisati kaznu.

Ispravno: Ako nemate sve ove dokumente sa sobom u vozilu, policija vam bez problema može napisati kaznu. (Slobodna Dalmacija)

Zaključne rečenice odvajaju se zarezom (Babić, Moguš, 2011, str. 88).

Jedan od najčešćih uzroka za grčenje mišića jest manjak kalija u tijelu stoga se preporučuje jesti namirnice koje obiluju ovim mineralom, poput banana i krumpira.

Ispravno: Jedan od najčešćih uzroka za grčenje mišića jest manjak kalija u tijelu, stoga se preporučuje jesti namirnice koje obiluju ovim mineralom, poput banana i krumpira. (Večernji list)

Zarezom se odvajaju i dijelovi rečenice koji počinju s *to jest (tj.)*. Takvi se dijelovi smatraju naknadnim objašnjenjem pa se ispred *tj.* uvijek stavlja zarez (Babić, Moguš, 2011, str. 91).

Plenković je najavio da će izborni program i strategiju za izbore usvojiti 8. lipnja, a liste će najvjerojatnije usvojiti 15. lipnja tj. pred krajnji rok za predaju uoči izbora

Ispravno: Plenković je najavio da će izborni program i strategiju za izbore usvojiti 8. lipnja, a liste će najvjerojatnije usvojiti 15. lipnja, tj. pred krajnji rok za predaju uoči izbora (Večernji list)

Defibrilator i liječnički tim moraju biti najviše 15 metara udaljeni od klupa tj. terena. U blizini moraju biti i ortopedski kirurzi. U NHL to su već godinama standardi koji se poštuju i spašavaju živote sportaša

Ispravno: Defibrilator i liječnički tim moraju biti najviše 15 metara udaljeni od klupa, tj. terena. U blizini moraju biti i ortopedski kirurzi. U **NHL-u** to su već godinama standardi koji se poštuju i spašavaju živote sportaša (24 sata)

Osim izostavljenog zareza, u ovome se primjeru može uočiti nepravilno sklanjanje kratice NHL (od engleskog *National Hockey League*) koja treba glasiti *NHL-u*.

Česta je pogreška u praksi navođenje zareza ispred veznika *te*. Veznik *te* sastavni je veznik, a ispred sastavnih veznika ne piše se zarez.

NESLAGANJA OKO ZELENE TRANZICIJE

Nijemci ne žele nuklearnu energiju, te poručuju da je obveza smanjenja stakleničkih plinova za 55% do 2030. nerealna

Ispravno: Nijemci ne žele nuklearnu energiju te poručuju da je obveza smanjenja stakleničkih plinova za 55 % do 2030. nerealna (Jutarnji list)

U ovome primjeru također nedostaje bjelina između broja i postotka.

AMBALAŽNI OTPAD

Dostavljena hrana najčešće je donesena u kartonskoj kutiji, te u plastičnoj ambalaži

Ispravno: Dostavljena hrana najčešće je donesena u kartonskoj kutiji te u plastičnoj ambalaži (Jutarnji list)

U sljedećem je primjeru veznik *nego* u službi suprotnoga veznika te se ispred njega piše zarez (2011, str 93). Ako se u rečenici nalazi komparativ pridjeva ili priloga, na primjer: *Ljeti je toplije nego zimi*, tada *nego* nije veznik nego čestica te se ispred njega u tom slučaju ne piše zarez.

SPORT NK ZADAR ČEKA NOVOG TRENERA

Blatnjak: Dao sam ostavku! Ćustić: Nije dao ostavku nego je dobio otkaz!

Ispravno: Blatnjak: „Dao sam ostavku!” Ćustić: „Nije dao ostavku, nego je dobio otkaz!” (Slobodna Dalmacija)

U primjeru nedostaju i navodnici s obzirom na to da je riječ o upravnom govoru.

6.3. Otkloni od gramatičke norme

Što se tiče otklona od gramatičke standardnojezične norme, u novinskim tekstovima uočila sam najviše sintaktičkih pogrješaka i nekoliko morfoloških pogrješaka.

6.3.1. Morfološke pogrješke

U sljedećem primjeru pogrješno se rabi pomoćni glagol *biti* u prvoj osobi jednine kondicionala prvog. Kondicional prvi tvori se od nenaglašenoga aorista pomoćnoga glagola *biti*, koji glasi *bih, bi, bi, bismo, biste, bi*, i glagolskoga pridjeva radnoga (Težak, Babić, 2009, str. 309).

Nekada davno ljudi su molili - Bože, oslobodi nas kuge, gladi i rata. A ja bi danas prigodno dodala: Oslobodi nas nepogrešivih ljudi!

Ispravno: A ja **bih** danas prigodno dodala: Oslobodi nas **nepogrešivih** ljudi! (Slobodna Dalmacija)

Kao što je već navedeno, izvedenice od imenice *grieh* pišu se s *je*, stoga umjesto *nepogrešivih* pridjev treba glasiti *nepogrješivih* (Babić, Moguš, 2011, str. 28).

Komparativ priloga *rado* je *radije*, stoga je pogrješno upotrebljavati *rađe*.

Glumica oduševljava svojim prirodnim izgledom, a otkriva kako izbjegava stroge dijete i režime vježbanja te da rađe obuče crnu garderobu nego ustane rano ujutro i ode u teretanu.

Ispravno: Glumica oduševljava svojim prirodnim izgledom, a otkriva kako izbjegava stroge dijete i režime vježbanja te da **radije** obuče crnu garderobu nego ustane rano **u jutro** i ode u teretanu. (Večernji list)

Prema Babiću i Mogušu (2011, str. 68) prijedložni izrazi u kojima nema srašćivanja prijedloga s vremenskim prilogom ili vremenskom imenicom, pišu se rastavljeno. To su primjerice: *na ljeto, u jesen, u večer, u jutro* i drugi.

Česta je pogrješna sklonidba imenice *kći*. U sljedećem primjeru umjesto nominativa *kći*, upotrebljava se akuzativ imenice koji glasi *kćer*.

Na Dori će nastupiti i kćer bivšeg hrvatskog premijera

Ispravno: Na Dori će nastupiti i **kći** bivšeg hrvatskog premijera (Jutarnji list)

Često se griješi i u sklanjanju zamjenice *njezin*. Posvojne zamjenice *njegov*, *njezin* i *njihov* sklanjaju se kao i posvojni pridjevi s nastavkom *-ov*, *-in* (Težak, Babić, 2009, str. 128). Ako posvojna zamjenica dolazi uz imenicu muškoga ili srednjeg roda, pravilni su oblici za genitiv i akuzativ *njegova*, *njezina*, *njihova*, a za dativ i lokativ *njegovu*, *njezinu*, *njihovu* (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 125). U sljedećem primjeru umjesto *bez njezinog komentara* ispravno je *bez njezina komentara*.

HRVATSKA // SVAKOM LONCU...

Nije moglo bez njezinog komentara: I Jadranka Kosor ima nešto za reći o slučaju Đoković. Evo što mu je poručila

Ispravno: Nije moglo bez **njezina** komentara: i Jadranka Kosor ima nešto **reći** o slučaju Đoković. Evo što mu je poručila (Slobodna Dalmacija)

U hrvatskome standardnom jeziku treba izbjegavati uporabu prijedloga *za* s infinitivom glagola (Frančić, Petrović, 2013, str. 184). Takvo ustrojstvo ne pripada standardu i gotovo uvijek može se prikladno zamijeniti. Umjesto *ima nešto za reći* ispravno je *ima nešto reći*.

Kada se od iste osnove tvore glagoli na *-ći* i na *-nuti*, u skladu sa standardnojezičnom normom prednost imaju glagoli koji završavaju na *-nuti* (<http://jezicni-savjetnik.hr/>). Umjesto *odmaći* ispravno je upotrebljavati *odmaknuti*.

Motivi ovoga razbojničkog čina su za sada nepoznati, a policajci su blokirali širi dio naselja u potrazi za ubojicom koji, prema njihovim riječima, nije mogao daleko odmaći.

Ispravno: Motivi ovoga razbojničkog čina za sada **su** nepoznati, a policajci su blokirali širi dio naselja u potrazi za ubojicom koji, prema njihovim riječima, nije mogao daleko **odmaknuti**. (Slobodna Dalmacija)

Može se uočiti i pogrješan položaj zanaglasnice *su* koja ne može stajati na naglašenoj mjestu u rečenici, već se naslanja na prethodnu naglašenu riječ (Težak, Babić, 2009, str. 286).

Pridjeve *kožni* i *kožnat* treba razlikovati. Pridjev *kožni* upotrebljava se u značenju 'koji se odnosi na kožu', npr. kožna bolest, a pridjev *kožnat* u značenju 'koji je načinjen od kože' (Jojić, 2015, str. 610). U primjeru je jasno vidljivo da se riječ *kožni* odnosi na materijal odjevnog predmeta, dakle treba upotrijebiti pridjev *kožnati*.

Medvedev je u obilazak stigao odjeven u kožni crni kaput

Ispravno: Medvedev je u obilazak stigao odjeven u **kožnati** crni kaput (24 sata)

Odnosni pridjevi *imunosni* i *imunološki* tvorbeno se jasno razlikuju. Pridjev *imunosni* znači 'koji se odnosi na imunost', npr. *imunosni sustav*. U tome pridjevu dolazi do ispadanja suglasnika *t* u skupini *stn*, koja nastaje kad se sufiks *-ni* dodaje sufiksu *-ost*. Odnosni pridjev *imunološki* znači 'koji se odnosi na imunologiju', npr. *imunološki zavod* (<http://jezicni-savjetnik.hr/>).

Hormon oksitocin koji se otpušta prilikom grljenja poboljšava imunološki sustav, doprinosi bržem cijeljenju rana i smanjuje upalne procese. A djeca se zbog njega lakše nose sa različitim tipovima stresa

Ispravno: Hormon oksitocin koji se otpušta prilikom grljenja poboljšava **imunosni** sustav, doprinosi bržem cijeljenju rana i smanjuje upalne procese. Djeca se zbog njega lakše nose s različitim tipovima stresa. (24 sata)

6.3.2. Sintaktičke pogrješke

U nekoliko primjera uočila sam pogrješan položaj zanaglasnica. Zanaglasnice ne mogu stajati na naglašenoj mjestu u rečenici, već se naslanjaju na prethodnu naglašenu riječ (Težak, Babić, 2009, str. 286).

Glumačka družina se sastojala od Aleksandra Radojičića, Andrije Kuzmanovića, Viktora Savića i Miloša Bikovića. Pridružio im se i Bjelin sin, Aleksej

Ispravno: Glumačka družina sastojala **se** od Aleksandra Radojičića, Andrije Kuzmanovića, Viktora Savića i Miloša Bikovića. Pridružio im se i Bjelin sin, Aleksej.

Ispravno je i: Glumačka **se** družina sastojala od Aleksandra Radojičića, Andrije Kuzmanovića, Viktora Savića i Miloša Bikovića. Pridružio im se i Bjelin sin, Aleksej. (24 sata)

Dobitni listić je uplaćen na prodajnom mjestu Hrvatske Lutrije, ulica Alojzija Stepinca 2, Ogulin.

Ispravno: Dobitni **je** listić uplaćen na prodajnom mjestu Hrvatske lutrije, ulica Alojzija Stepinca 2, Ogulin.

Ispravno je i: Dobitni listić uplaćen **je** na prodajnom mjestu Hrvatske lutrije, ulica Alojzija Stepinca 2, Ogulin. (Jutarnji list)

Osim pogrješnog položaja zanaglasnice u primjeru je i pogrješno napisano ime tvrtke koje glasi *Hrvatska lutrija*, a ne *Hrvatska Lutrija*.

Kada razmatramo sintaktičke službe prijedloga, u praksi se pronalaze česta odstupanja od norme. Učestala je pogrješna uporaba prijedloga *kroz*. Kada se opisuje kretanje nekim prostorom od jednog do drugog kraja, tada je ispravno rabiti prijedlog *kroz* (Težak, Babić, 2009, str. 163).

Želimo kroz naš rad uključiti sve dionike, postaviti visoki standard smjera razvoja održivog turizma kojeg vodimo unatrag četiri godine, naglasila je Ivana Alilović

Ispravno: Želimo **u svoj rad** uključiti sve dionike, postaviti visoki standard smjera razvoja održivog turizma **koji** vodimo četiri godine, naglasila je Ivana Alilović (Večernji list)

Umjesto posvojne zamjenice *naš*, treba upotrijebiti povratno-posvojnu zamjenicu *svoj*.

U primjeru je također problematičan oblik odnosne zamjenice *koji*. Naime, akuzativ jednine zamjenice *koji* mora biti jednak genitivu iste zamjenice kada se njome zamjenjuje imenica muškoga roda koja označuje što živo. Ako označuje što neživo, oblik zamjenice mora biti jednak nominativu jednine, što je slučaj u ovome primjeru tako da je oblik *kojeg* pogrješan te treba glasiti *koji* (Težak, Babić, 2008, str. 131).

Osim toga, suvišan je prilog *unatrag*. Kada je riječ o vremenskom značenju, *unatrag* označava proteklo doba odnosno vrijeme koje je prošlo (Jojić, 2015, str. 1620). U ovome slučaju ne govori se isključivo o prošlosti, već je naglašeno da se visoki standard smjera razvoja turizma vodi već četiri godine odnosno i danas.

Strukovna škola Vice Vlatkovića u subotu 27. svibnja 2023. godine organizira Strukovni sajam na temu „Promocija strukovnog obrazovanja kroz primjenu električnih vozila i robotike u sektoru strojarstva“

Ispravno: Strukovna škola Vice Vlatkovića u subotu 27. svibnja 2023. godine organizira Strukovni **sajam** na temu „**Promidžba** strukovnog obrazovanja **primjenom** električnih vozila i robotike **u strojarstvu**“ (Slobodna Dalmacija)

U primjeru valja umjesto imenice *promocija* rabiti imenicu *promidžba*. *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika* navodi da je *promocija* imenica koja prvenstveno označava svečanu dodjelu akademskoga ili znanstvenoga stupnja, zatim unaprjeđenje (promaknuće), a tek nakon navedenih značenja *promocija* se opisuje u kontekstu marketinga kao jedan od marketinških poslova kojemu je cilj stvoriti svijest o postojanju novoga proizvoda ili usluge na tržištu (Jojić, 2015, str. 1223). Imenica *promidžba* navodi se u značenju sustavnog predstavljanje javnosti, zagovaranje proizvoda ili gospodarske grane radi moguće dobiti ili širenja popularnosti i u ovom primjeru bolji je izbor od riječi *promocija* (Jojić, 2015, str. 1224).

Umjesto *u sektoru strojarstva*, bolje je napisati *u području strojarstva*. Također, kako bi se izbjegao pleonazam dovoljno je reći i *u strojarstvu*.

Također se uočava zatipak *Strukovni sajam* umjesto *Strukovni sajam*.

Česta je pogrešna uporaba prijedloga *po*. U sljedećem primjeru prijedlog *po* valja zamijeniti prijedlogom *o*. Prijedlog *po* pogrešno je upotrebljavati uz glagole raspravljati, diskutirati i slične (Težak, Babić, 2009, str. 163). Isto tako, u izrazima poput *opasno po život* i *štetno po zdravlje*, prijedlog *po* valja zamijeniti prijedlogom *za* (Francić, Hudeček, Mihaljević, 2005, str. 154).

Oporbeni zastupnici svojim glasovima podržali su projekt, ali neki od njih ističu kako je gradonačelnik mogao po tom pitanju reagirati

Ispravno: Oporbeni zastupnici svojim glasovima podržali su projekt, ali neki od njih ističu kako je gradonačelnik **mogao reagirati na to** (24 sata)

Red odličnih izvedbi, red emotivnih ispada: "The Voice" (po tom pitanju) opet nije razočarao

Ispravno: Red odličnih **izvedaba**, red emotivnih ispada: „The Voice“ (**o** tom pitanju) opet nije razočarao (Index.hr)

U genitivu množine imenica e-sklonidbe najčešći je nastavak -a, ali kod nekih imenica javljaju se i drugi nastavci. Nastavkom -a genitiv množine tvore imenice koje u

genitivu množine imaju nepostojano a, a to su između ostalih imenice s nastavcima -dba, -džba, -žba. Iz toga slijedi da genitiv množine imenice izvedba treba glasiti *izvedaba*, a ne *izvedbi* (Težak, Babić, 2009, str. 111).

TEŠKO OZLIJEĐENI

Četverocikl sletio u Bosut, dvije osobe zadobile ozljede opasne po život

Ispravno: Četverocikl sletio u Bosut, dvije osobe zadobile ozljede opasne **za** život (Večernji list)

PRIPAZITE!

Doktorica upozorava: 'Način na koji mnogi ljudi jedu trešnje može biti štetan po zdravlje'

Ispravno: Doktorica upozorava: 'Način na koji mnogi ljudi jedu trešnje može biti štetan **za** zdravlje' (Večernji list)

Važno je razlikovati prijedloge *zbog* i *radi*. Prijedlog *zbog* označava uzrok određene radnje, dok prijedlog *radi* označava namjeru (Težak, Babić, 2009, str. 163). Ovo pravilo vrijedi i za veznike zavisno složenih rečenica *zbog* i *radi*. U sljedećem primjeru jasno je da je uzrok sreće vijest, stoga prijedlog *radi* valja zamijeniti prijedlogom *zbog*.

I dok su neki sretni radi ove vijesti jer smatraju kako će im olakšati naručivanje, drugi se brinu za budućnost tisuće i tisuće poslova.

Ispravno: I dok su neki sretni **zbog** ove vijesti jer smatraju kako će im olakšati naručivanje, drugi se brinu za budućnost tisuća i tisuća poslova. (Jutarnji list)

Pogrješan je i genitiv množine glagolske imenice *tisuća*. Umjesto *budućnost tisuće poslova*, treba glasiti *budućnost tisuća poslova*.

Prijedlog *s* može glasiti *sa* u slučaju kada iza njega slijedi riječ koja počinje tjesnačnicima *s*, *z*, *š*, *ž* ili suglasničkim skupovima gdje je drugi suglasnik *s*, *z*, *š*, *ž* (Težak, Babić, 2009, str. 162).

Djelatnik je sa prijateljem, iz skladišta SOC Jakuševac pokušao protupravno otuđiti imovinu Čistoće. Odmah je pozvana policija te su počinitelji uhićeni.

Ispravno: Djelatnik je s prijateljem iz skladišta SOC Jakuševac pokušao protupravno otuđiti imovinu Čistoće. Odmah je pozvana policija te su počinitelji uhićeni. (Slobodna Dalmacija)

Umjesto prijedloga *putem* bolje je, kad je to god moguće, upotrijebiti instrumental imenice (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 155).

Navijači koji su izvučeni o tome su obaviješteni putem e-maila, moći će kupiti najviše četiri ulaznice po utakmici u dodijeljenoj cjenovnoj kategoriji.

Ispravno: Navijači koji su izvučeni o tome su obaviješteni e-poštom, moći će kupiti najviše četiri ulaznice po utakmici u dodijeljenoj cjenovnoj kategoriji. (24 sata)

Naziv *e-mail* tuđica je iz engleskog jezika te ju u hrvatskome standardnom jeziku treba, ovisno o značenju, zamijeniti nazivima *e-pošta*, *e-poruka* ili *e-adresa* (<http://jezicni-savjetnik.hr/>)

Pronašla sam nekoliko primjera pogrešne raspodjele uzročnoga veznika.

U praksi se često griješi pri uporabi veznika *budući da* i *jer*. Veznik *budući da* upotrebljava se kad zavisna rečenica dolazi ispred glavne, a veznik *jer* kad zavisna rečenica dolazi iza glavne surečenice (Težak, Babić, 2009, str. 268).

Gotovina polako izlazi iz upotrebe u mnogim gospodarstvima budući da elektronička plaćanja postaju standard

Ispravno: Gotovina polako izlazi iz upotrebe u mnogim gospodarstvima jer elektronička plaćanja postaju standard. (Jutarnji list)

Česta je pogreška upotreba veznika *pošto* umjesto uzročnih veznika *budući da* i *jer*. Međutim, veznik *pošto* vremenski je veznik (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 160). U sljedećem primjeru *pošto* treba zamijeniti veznikom *budući da*.

Pošto su koncerti u suvremenoj glazbenoj industriji najrealniji pokazatelj nečijeg statusa, ispada kako navedenim glazbenim markama Zagreba cijena posljednjih sezona nije pala nego čak i porasla.

Ispravno: **Budući da** su koncerti u suvremenoj glazbenoj industriji najrealniji pokazatelj nečijeg statusa, ispada kako navedenim glazbenim markama Zagreba cijena posljednjih sezona nije pala, nego čak i porasla. (Jutarnji list)

U primjeru nedostaje zarez ispred suprotnoga veznika *nego*.

Veznik *ukoliko* često se pogrešno upotrebljava samostalno, međutim može se rabiti samo u paru s *utoliko*, a u svim ostalim slučajevima treba upotrijebiti *ako* (<http://jezicni-savjetnik.hr/>).

Ukoliko se ne pojede do kraja, brižno se sprema za sljedeći obrok.

Ispravno: **Ako** se ne pojede do kraja, brižno se sprema za sljedeći obrok. (Večernji list)

Veznički skup *s obzirom na to da* često se pogrešno upotrebljava u skraćenim oblicima *s obzirom da* ili *obzirom da*. U skladu s tim, hrvatskome standardnom jeziku pripada veznička skupina *bez obzira na to što*, a ne pripada mu skraćeni oblik *bez obzira što* (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 161).

No, javnosti ju je predstavio tek 2008. godine i tad je privukla veliku pozornost s obzirom da je Antonella jedna od onih supruga nogometaša koje pokušavaju čim više izbjegavati medije i javnost.

Ispravno: No, javnosti ju je predstavio tek 2008. godine i tad je privukla veliku pozornost **s obzirom na to da** je Antonella jedna od onih supruga nogometaša koje pokušavaju **što više** izbjegavati medije i javnost.

Veze riječi poput *čim više, čim manje, čim prije* nisu određene gramatičkim pravilima pa valja rabiti *što više, što manje, što prije* (<http://jezicni-savjetnik.hr/>).

S obzirom da su ostali bez potrebne brzine, možda će nešto promijeniti u treningu.

Ispravno: **S obzirom na to da** su ostali bez potrebne brzine, možda će nešto promijeniti u treningu. (Večernji list)

Bez obzira što je platio korištenje bazena i ležaljke jedan je turist otjeran, a njegovo mjesto je zauzeo neobičan gost

Ispravno: **Bez obzira na to što** je platio uporabu bazena i ležaljke, jedan je turist otjeran, a njegovo je mjesto zauzeo neobičan gost. (Slobodna Dalmacija)

Ako je zavisna surečenica ispred glavne, uvijek se odvajaju zarezom. Iz toga slijedi da u primjeru nedostaje zarez ispred glavne surečenice. Također je pogrešan položaj zanaglasnice *je* koja treba stajati iza naglašene riječi.

Problematično je također pisanje čestice *li*. Uz česticu *li* često se pogrešno upotrebljava čestica *da*. U tvorbi upitne rečenice ispravno je upotrebljavati skupinu *je li* umjesto skupine *da li*, kada se u izjavnoj rečenici nalazi zanaglasnica *je*. Ipak, u ostalim slučajevima upitna se rečenica tvori stavljanjem predikata na prvo mjesto (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 162).

NOVA MAMA

Da li se putnikom rađa ili postaje?

Ispravno: Rađa li se putnikom ili se putnikom postaje? (Jutarnji list)

Tako da bi pitanje za raspravu prije bilo: "Da li je film jednako dobar kao i knjiga?", da li je nakon njega užitak ostao nepokvaren?

Ispravno: Tako da bi pitanje za raspravu prije bilo: „Je li film jednako dobar kao i knjiga?“, je li nakon njega užitak ostao nepokvaren? (Slobodna Dalmacija)

U hrvatskome standardnom jeziku treba izbjegavati pleonastične izraze sastavljene od dvaju istoznačnih veznika poput *no međutim*, *čak štoviše*, *zato jer* i sl. U sljedećem primjeru umjesto *zato jer* dovoljno je upotrijebiti veznik *jer* koji sam označava uzrok (<http://jezicni-savjetnik.hr/>).

ODLUKA MINISTARSTVA Registar branitelja više neće biti javno dostupan zato jer taj potez nije postigao svoju svrhu

Ispravno: Registar branitelja više ne će biti javno dostupan jer taj potez nije postigao svoju svrhu (Jutarnji list)

U primjeru još jednom možemo uočiti problematično pisanje niječne čestice *ne* koja se prema pravopisu suautora Babića i Mogaša piše rastavljeno od glagola (2011, str. 64).

Kada je riječ o sročnosti, odnosno slaganju riječi u rečenici po rodu, broju, padežu i osobi (Težak, Babić, 2009, str. 287), uočila sam pogreške u sročnosti s brojevima. Glavni brojevi od jedan do četiri promjenljivi su, pri čemu jedan i dva imaju kategorije roda i

padeža, a tri i četiri kategoriju padeža. U novinskim tekstovima često možemo uočiti da se navedeni brojevi ne sklanjaju ili pogrešno sklanjaju.

Te dvije stranke ujedno su i najveće stranke u svojim zemljama, pa njihova suradnja ima neposredan učinak na odnose dvaju država

Ispravno: Te dvije stranke ujedno su i najveće stranke u svojim zemljama pa njihova suradnja ima neposredan učinak na odnose dviju država (Večernji list)

Imenica *država* ženskoga je roda, stoga je ispravno *dviju država*, a ne *dvaju*, što je genitiv broja *dva* kada stoji uz imenice muškog i srednjeg roda. Osim toga, neispravno je napisan zarez ispred sastavnog veznika koji valja izostaviti.

Biljane Donje ima i jedno i drugo. Zadarska regija bit će jedna od četiri regije u Republici Hrvatskoj, koja neće plaćati penale za neispunjenje ciljeva. Zar to nije dovoljno dobar razlog za podržati projekt?

Ispravno: Zadarska regija bit će jedna od četiriju regija u Republici Hrvatskoj koja ne će plaćati penale za neispunjenje ciljeva. Zar to nije dovoljno dobar razlog da se projekt podrži? (Slobodna Dalmacija)

Genitiv broja *četiri* glasi *četiriju*. Osim toga, kao što je već navedeno, treba izbjegavati uporabu prijedloga *za* s infinitivom glagola (Frančić, Petrović, 2013, str. 184). Umjesto *za podržati*, ispravno je *da se projekt podrži*.

Nailazimo i na probleme u pisanju brojevnih imenica. Brojevne imenice po značenju su brojevi, a po obliku imenice. Brojevne imenice *trojica*, *četvorica* *desetorica*, *tridesetorica* upotrebljavaju se samo za muškarce. Brojevne imenice srednjega roda *dvoje*, *troje*, *četvero*, *petero* itd., upotrebljavaju se kada se odnose na različite rodove. Primjerice *Došlo je petero*, može značiti tri žene i dva muškarca i slično (Težak, Babić, 2009, str. 136). U sljedećem primjeru instrumental broja *dva* glasi *dvama* a ne *dva*, međutim s obzirom na to da znamo da je riječ o dvojici muškaraca, pogrešno je reći *došao sam s dvama prijateljima*, već treba upotrijebiti brojevnu imenicu *dvojica*.

Na odmor iz Švedske došao sam sa dva prijatelja. Od jednom se vlak počeo tresti, poletio sam u zrak. Imao sam ludu sreću, kaže Axel Haneson

Ispravno: Na odmor iz Švedske došao sam s dvojicom prijatelja. Odjednom se vlak počeo tresti, poletio sam u zrak. Imao sam ludu sreću, kaže Axel Haneson (24 sata)

Isto tako prilog *odjednom* piše se sastavljeno.

Pridjev koji opisuje određenu imenicu mora se s njom slagati u rodu, broju i padežu. S obzirom na to da se fraza kojom se izražava zahvalnost sastoji od imenice *hvala*, koja je ženskoga roda te pridjeva *lijep*, ispravno je reći *hvala lijepa*.

- Hvala lijepo, nemojte se ljutiti, ali ne dajem nikakve izjave! -

Ispravno: = Hvala **lijepa**, nemojte se ljutiti, ali ne dajem nikakve izjave! = (Jutarnji list)

Isto tako, u primjeru valja zamijeniti spojnice crticama. Crtica se u ovom slučaju upotrebljava za oznaku upravnoga govora i zamjenjuje navodnike (Babić. Mogaš, 2011, str. 100).

6.4. Otkloni od leksičke norme

Najčešće pogriješke u novinskim tekstovima na leksičkoj razini vezane su uz uporabu tuđica, žargonizama i dijalektizama. Njihovom uporabom autori žele ukazati na kreativnost i bogatstvo jezika u novinskim tekstovima. Možemo uočiti i kako se brojne riječi koje pripadaju standardnom jeziku upotrebljavaju u pogriješnom značenju.

U sljedećem primjeru imenicu *toplota*, koja ne pripada hrvatskomu standardnom jeziku, valja zamijeniti imenicom *toplina*. Pridjev izveden od imenice *toplina* glasi *toplinski*, a ne *toplotni* (<http://jezicni-savjetnik.hr/>).

kobne. Danas su, primjerice, Zagreb, Karlovac, Gospić, Knin, Rijeka i Split među gradovima u kojima će toplotni val biti na vrhuncu, što

Ispravno: Danas su, primjerice, Zagreb, Karlovac, Gospić, Knin, Rijeka i Split među gradovima u kojima će **toplinski** val biti na vrhuncu... (Jutarnji list)

U hrvatskome standardnom jeziku imenica *par* označuje skupinu od dvaju predmeta, dviju osoba ili dvije životinje (Jojić, 2015, str. 1019). Riječ *par* pogriješno je upotrebljavati kao prilog značenja 'nekoliko' (<http://jezicni-savjetnik.hr/>).

Obišli smo par mesnica i provjerili cijene svinjetine i teletine.

Ispravno: Obišli smo **nekoliko** mesnica i provjerili cijene svinjetine i teletine. (Index.hr)

Iva je na društvenoj mreži objavila fotku na kojoj pozira s Tarom ispred torte ukrašene cvjetićima. Uputila joj je i par lijepih želja za njezin 21. rođendan

Ispravno: Iva je na društvenoj mreži objavila **fotografiju** na kojoj pozira s Tarom ispred torte ukrašene cvjetićima. Uputila joj je i **nekoliko** lijepih želja za njezin 21. rođendan (24 sata)

Imenice *praznik* i *blagdan* u hrvatskome standardnom jeziku nemaju isto značenje. Prema Jojić (2015, str. 1148) *praznik* je imenica koja označava dan koji je neradan zbog obilježavanja određenoga događaja ili međunarodnoga dana posvećenoga čemu, dok imenica *blagdan* označava dan posvećen važnomu vjerskomu događaju (Jojić, 2015, str. 90).

ZAGREB - Republika Hrvatska slavi Dan državnosti, blagdan kojim se obilježava povijesna odluka o pokretanju postupka razdruživanja Hrvatske od ostalih bivših jugoslavenskih republika, a koju je Hrvatski sabor donio 25. lipnja 1991.

Ispravno: **ZAGREB** = Republika Hrvatska slavi Dan državnosti, **praznik** kojim se obilježava povijesna odluka o pokretanju postupka razdruživanja Hrvatske od ostalih bivših jugoslavenskih republika, a koju je Hrvatski sabor donio 25. lipnja 1991. (Jutarnji list)

Još je jednom pogrešno upotrijebljena spojnica umjesto crtice.

U sljedećem primjeru glagol *važi* treba zamijeniti s *vrijedi* jer je *važi* žargonizam.

Zbog jake bure zabrana prometovanja važi za I. skupinu vozila (motocikle, autobuse na kat i vozila koja vuku kamp prikolice) na dionici Jadranske magistrale, od Bakra do Senja, izvijestio je večeras u 18 sati Hrvatski auto-klub.

Ispravno: Zbog jake bure zabrana prometovanja **vrijedi** za I. skupinu vozila (motocikle, autobuse na kat i vozila koja vuku **kamp-prikolice**) na dionici Jadranske magistrale, od Bakra do Senja, izvijestio je večeras u 18 sati Hrvatski **autoklub**. (Slobodna Dalmacija)

Prema *Hrvatskome pravopisu* (Babić, Moguš, 2011, str. 58) kada se sastavni dijelovi dvočlanoga izraza spoje kao dvije imenice koje imaju istu razinu značenja i zadržavaju svaka svoj naglasak, nastaje imenička polusloženica kojoj se sklanja samo završni dio. Navedeno vrijedi za primjer *kamp-prikolica* koji u prvom dijelu ima imenicu stranoga podrijetla (Babić, Moguš, 2011, str. 58).

Hrvatski autoklub piše se sastavljeno, odnosno bez spojnice.

Riječi stranog podrijetla česte su u novinskim tekstovima. Najčešći su anglicizmi i potpuno neprilagođene riječi iz engleskog jezika. Takve riječi teško se uklapaju u hrvatski jezični sustav i treba ih kad je god to moguće zamijeniti hrvatskim riječima (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2006, str. 190). U nastavku slijede primjeri takve uporabe riječi engleskog podrijetla.

KAO HOBI

Traper jakna: Zvijezda casual stila ima vrlo kreativnu stranu

Ispravno: **Traper-jakna**: Zvijezda **ležernog** stila ima vrlo kreativnu stranu (24 sata)

Traper jakna treba pisati kao polusloženicu *traper-jakna*, odnosno dodati spojnicu ili pisati *jakna od traperera*.

Englesku riječ *jackpot* (*džekpot*) moguće je zamijeniti sintagmom *glavni zgoditak* (Jojić, 2015, str. 500) Često se umjesto hrvatske prilagođenice rabi riječ u izvornome obliku kao u ovome primjeru *jackpot* umjesto *džekpot*, a to također treba izbjegavati.

Spas u zadnji čas: Dobili otkaz pa osvojili jackpot na lutriji

Ispravno: Spas u zadnji čas: Dobili otkaz pa osvojili **glavni zgoditak** na lutriji (Index.hr)

Podmornicom upravlja joystick od 30 dolara?

Ispravno: Podmornicom upravlja **igrača palica** od 30 dolara? (Jutarnji list)

Najbolji omjer cijene i kvalitete uz gratis osiguranje kuće

Ispravno: Najbolji omjer cijene i kvalitete uz **besplatno** osiguranje kuće (Večernji list)

Odmor od božićnog shoppinga može se pronaći i u klizanju na najvećem indoor klizalištu u Hrvatskoj, a dok odrasli rade zadnje pripreme za Božić - klinci mogu uživati u Kid's World dječjem kinu ili igraonici!

Ispravno: Odmor od božićne **kupovine** može se pronaći i u klizanju na najvećem **unutarnjem** klizalištu u Hrvatskoj, a dok odrasli rade zadnje pripreme za Božić – **djeca** mogu uživati u dječjem kinu **Kid's World** ili igraonici! (Index.hr)

Osim riječi engleskog podrijetla, u primjeru se uočava i žargonizam *klinci* koji valja zamijeniti imenicom *djeca*.

Najveći shopping centar u Hrvatskoj razbjesnio ljude skandaloznim plakatom: 'Odvratno!'

Ispravno: Najveći **trgovački** centar u Hrvatskoj razbjesnio ljude skandaloznim plakatom: 'Odvratno!' (Jutarnji list)

Anglizam *look* valja zamijeniti hrvatskom riječju *izgled*.

Možete ih nositi u ležernim dnevnim kombinacijama, kao i u formalnim i večernjim varijantama. Za ležerni dnevni look spojite ih s tenisicama, balerinkama ili mokasinkama.

Ispravno: Možete ih nositi u ležernim dnevnim kombinacijama, kao i u formalnim i večernjim **inačicama**. Za ležerni dnevni **izgled** spojite ih s tenisicama, balerinkama ili mokasinkama. (24 sata)

Anglizam *buking* nepotreban je u hrvatskom jeziku jer postoji odgovarajuća zamjena imenica *predbilježba*, a može se rabiti i prilagođenica *rezervacija* (Anić, Goldstein, 2007, str. 499)

Buking za Hrvatsku trenutačno je i do 50 posto slabiji od onog što se u ovo vrijeme, s obzirom na to da je godina odlično počela, moglo očekivati. No otkazivanja nema

Ispravno: **Predbilježbe (rezervacije)** za Hrvatsku trenutačno su i do 50 posto slabije od onog što se u ovo vrijeme, s obzirom na to da je godina odlično počela, moglo očekivati. No otkazivanja nema. (Večernji list)

Riječ *super* žargonizam je preuzet iz engleskoga jezika koji ima značenje: odlično, sjajno, na najbolji način (Jojić 2015, str. 1491)

PROMO

Od odjeće do pribora - sve za školu pronašli smo po super cijenama na jednome mjestu

Ispravno: Od odjeće do pribora = sve za školu pronašli smo po odličnim cijenama na jednome mjestu (24 sata)

Osim korištenja anglizma *super* u primjeru valja spojnicu zamijeniti crticom.

Hrvatska dobiva novi glazbeni event: dva ćemo dana plesati uz vrhunsku glazbu i jedan od najljepših zalazaka sunca na svijetu

Ispravno: Hrvatska dobiva novi glazbeni dogadaj: dva ćemo dana plesati uz vrhunsku glazbu i jedan od najljepših zalazaka sunca na svijetu (Slobodna Dalmacija)

Imenica *tender* u prvom je značenju prvi vagon iza lokomotive koji služi kao spremište goriva, alata i maziva, zatim popratni brodić za dovoz zaliha na veći brod prikolica teretnog vozila, a tek se kao peto značenje navodi ponuda na javnom nadmetanju (Jojić, 2015, str. 1549) Umjesto uporabe riječi *tender* u takvom značenju bolje je rabiti riječi *natječaj* ili *ponuda*.

Tender za izgradnju mosta između Krima i Rusije dobio Putinov prijatelj iz djetinjstva

Ispravno: Natječaj za izgradnju mosta između Krima i Rusije dobio Putinov prijatelj iz djetinjstva (Index.hr)

Vrlo je čest žargonizam *faks*, nastao od engleske riječi *fax*, koji je sve više u upotrebi i to ne samo u studentskoj populaciji. Novinarsko-publicistički stil u pojedinim žanrovima može biti ležerniji, međutim ako se strogo gleda norma, ovakve žargonizme valja prikladno zamijeniti. Isto tako, problematičan je anglizam *selfie* koji označava fotografiju samoga sebe načinjenu mobilnim telefonom. Autorice Hudeček i Mihaljević (2015, str. 7) donose prijedloge zamijene ove riječi: *autofotografija*, *autografija*, *autoportret*, *samoslika*, *sebeslik* i druge.

Selfie s faksa: Tko je rekao da Kolinda ne ide na predavanja?

Ispravno: **Autofotografija s fakulteta**: Tko je rekao da Kolinda ne ide na predavanja? (Index. hr)

U sljedećem primjeru pojavljuje se anglizam *win-win*, za koji se daje prijedlog zamjene koji glasi *obostrana korist* (Hudeček, Mihaljević, 2015, str. 7)

Za jednog fana (pristupačnih) restorana i šopinga, ovo je prava win-win situacija.

Ispravno: Za jednog **obožavatelja** (pristupačnih) restorana i **kupovine**, ovo je prava **situacija obostrane koristi**. (Večernji list)

Riječ *link*, koja je engleskoga podrijetla, valja zamijeniti hrvatskom riječju *poveznica*. Jojić u *Velikom rječniku hrvatskoga standardnog jezika* navodi imenicu *poveznica* u značenju veze ili uputnice s jedne mrežne stranice na drugu, uputnice na drugi dokument ili drugu riječ (2015, str. 667).

Kako biste potvrdili točnost unesenih podataka, kliknite na odgovarajući link.

Ispravno: Kako biste potvrdili točnost unesenih podataka, kliknite na odgovarajuću **poveznicu**. (Jutarnji list)

7. Zaključak

Novinski mediji, poput novina, televizije i radija, obavljaju različite funkcije, uključujući informativnu, pedagošku, prosvjetiteljsku, propagandnu, populizatorsku, agitacijsku i zabavnu, a njihova je svrha prenositi suvremene događaje sukladno sadržaju tih funkcija (Silić, 2006, str. 77). U ovome diplomskom radu istraživalo se koliko je novinarsko-publicistički stil u skladu s normama hrvatskoga standardnoga jezika. Standardni jezik ne stječe se rođenjem, već se usvaja učenjem. Njegova je osnovna zadaća biti univerzalno sredstvo komunikacije. Pogriješke u novinarsko-publicističkom funkcionalnom stilu moguće je uočiti svakodnevno, međutim važno je izbjegavati ih kako bi se bolje njegovao i očuvao hrvatski standardni jezik.

Analiza suvremenih novinskih tekstova istraživanjem internetskih izdanja četverih hrvatskih dnevnih novina i jednoga internetskoga portala (*Slobodna Dalmacija*, *Jutarnji list*, *Večernji list*, *24 sata* i *Index.hr*) pružila je uvid u stvarne primjere odstupanja od standardnojezičnih norma. Najviše je odstupanja od pravopisne norme, osobito pri uporabi crtice i spojnice. To ukazuje na nedovoljno poznavanje pravila hrvatskoga standardnog jezika, što je pomalo zabrinjavajuće s obzirom na to da mediji, tako i novine, uvelike utječu na jezičnu svijest društva u cjelini. Također, brojni su otkloni i od gramatičke norme, posebice na sintaktičkoj razini. Među najčešćim pogriješcima na ovoj razini ističe se pogriješan položaj zanaglasnice. Što se tiče leksičke norme, veliki problem nastaje zbog utjecaja engleskoga jezika. Potvrđena je prisutnost anglizama u hrvatskim novinskim tekstovima, koja je raščlanjivana u mnogim dosadašnjim istraživanjima, međutim važno je neprestano naglašavati da njihova učestala uporaba ima negativne posljedice na jezičnu kulturu. Zaista, pojavom određenih zanimanja, porastom globalizacije uslijed razvoja interneta i društvenih mreža gotovo je nemoguće izbjeći englesko nazivlje, međutim upravo zbog toga potrebno je izbjegavati namjerne anglizme koji imaju izvrsnu odgovarajuću zamjenu u hrvatskome standardnom jeziku jer se takvim postupcima osiromašuje jezik. Na pretjeranu uporabu anglizama kao i općenito odstupanje od standardnojezičnih norma posebno bi trebali obratiti pažnju novinari upravo zato što njihovi tekstovi često snažno utječu na oblikovanje javnoga jezika.

Kroz sve navedeno ističe se potreba za održavanjem ravnoteže između slobode izražavanja i poštivanja jezičnih norma u novinarskom stilu. Istovremeno, ističe se važnost svijesti o jezičnoj kulturi kao ključnom elementu u njegovanju biranoga izričaja i održavanju kvalitetne komunikacije u medijskom okruženju.

Izvori

<https://www.24sata.hr/news/bijela-kuca-oklijeva-okolo-ulaska-ukrajine-u-nato-i-iplenkoviceva-buducnost-mozda-ovisi-o-tome-903801> Pristupljeno: 25. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/video/news/trudnica-ozlijedena-u-teskoj-nesreci-u-dubravi-sudarila-se-cetiri-automobila-15026086> Pristupljeno: 15. 8. 2023.

<https://www.index.hr/vijesti/clanak/al-capone-na-hrvatski-nacin/368335.aspx>
Pristupljeno: 15. 8. 2023.

<https://www.vecernji.hr/vijesti/roditelji-iz-pakla-odlucili-kcer-13-nauciti-pameti-ostavili-je-na-pustom-otoku-1508785> Pristupljeno: 15. 8. 2023.

<https://sportske.jutarnji.hr/sn/neunistiva-blanka-vlasic-je-broncana-heroina-donijela-desetu-medalju-za-hrvatsku-4631288> Pristupljeno: 15. 8. 2023.

<https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/regional/pogledajte-kako-su-kinezi-prekrstili-split-brela-tucepe-a-biograd-je-najveci-sprd-611885> Pristupljeno: 22. 4. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/clanak569921.html-2230619> Pristupljeno 21. 4. 2023.

<https://sibenski.slobodnadalmacija.hr/sibenik/susur/zanimljivosti/sijecanje-na-kornatsku-idilu-i-prije-proglasenja-otocja-nacionalnim-parkom-1159713> Pristupljeno: 24. 3. 2023.

<https://slobodnadalmacija.hr/mozaik/prostorija/trendi-kreativno-isplativo-reciklirano-nam-drvo-donosi-rijesenja-po-mjeri-izazova-suvremenog-drustva-535975> Pristupljeno: 21. 4. 2023.

<https://www.vecernji.hr/vijesti/trump-cestitao-uskrs-pa-ponovno-prozvao-ljevicare-za-namijestanje-izbora-1481880> Pristupljeno: 24. 3. 2023.

<https://www.24sata.hr/news/fuchs-za-cjelodnevnu-nastavu-prijavilo-se-68-skola-odluka-tko-ulazi-u-projekt-je-iduci-tjedan-909660> Pristupljeno: 21. 5. 2023.

<https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/zbog-visokih-cjena-goriva-u-petak-prosvjed-u-cijeloj-hrvatskoj-ako-dode-policija-pozovite-se-na-gradanski-neposluh-551484>
Pristupljeno: 22. 3. 2023.

<https://slobodnadalmacija.hr/dalmacija/oko-sinja-i-po-10-cm-snijega-pocinje-se-lediti-vozaci-oprez-na-brznoj-cesti-solin-klis-533287> Pristupljeno: 20. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/naslovnica/vukovar-18.11.1991.-4004-branitelja-81.884-agresora-3761511> Pristupljeno: 20. 5. 2023.

<https://dubrovacki.slobodnadalmacija.hr/dubrovnik/zupanija/dubrovnik/u-kucicama-ce-bit-pravih-delicija-uz-cijene-k-o-da-si-u-menzi-kad-smo-culi-sto-ce-sve-pripremaju-posla-nam-je-voda-na-usta-1145416> Pristupljeno: 24. 3. 2023.

<https://www.index.hr/mame/clanak/Trudnicki-dnevnic-Pakiranje-torbe-za-bolnicu/821016.aspx> Pristupljeno: 21. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/sport/kosarka/prilika-za-spas-velikana-iz-savske-cibona-ide-u-predstecaj-duzna-je-346-milijuna-kuna-572710> Pristupljeno: 13. 5. 2023.

<https://www.vecernji.hr/showbiz/antonija-blace-problem-nastaje-kad-ljudi-zbog-nemanja-djece-omalovaze-sve-drugo-sto-ste-napravili-1657484> Pristupljeno: 22. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/kultura/kazaliste/rade-serbedzija-partija-nije-htjela-da-igram-tita-jer-sam-71-stao-uz-hrvatsko-proljece-15093428> Pristupljeno: 22. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/naslovnica/top-10-sportskih-aktivnosti-srednje-dalmacije-2115531> Pristupljeno: 24. 5. 2023.

<https://www.24sata.hr/tech/bi-li-video-igre-trebale-biti-na-olimpijskim-igrama-kao-sport-400224> Pristupljeno: 24. 5. 2023.

<https://www.24sata.hr/news/barem-170-000-ljudi-nije-dvije-godine-bilo-kod-svog-lijecnika-910753> Pristupljeno 13. 5. 2023.

<https://slobodnadalmacija.hr/mozaik/hrana/cijeli-zivot-pogresno-pripremate-pire-krumpir-poznati-kuhar-otkriva-svoj-recept-evo-u-kojim-koracima-ste-grijesili-1167823> Pristupljeno: 24. 5. 2023.

<https://www.24sata.hr/lifestyle/zute-listove-na-nekim-biljkama-mozete-spasiti-dodatkom-octa-645286> Pristupljeno: 13. 5. 2023.

<https://dubrovacki.slobodnadalmacija.hr/dubrovnik/vijesti/kultura/kazaliste-marina-drzica-veceras-dubrovacka-premijera-prica-iz-davnine-a-sutra-autorski-projekt-arterarija-sakrij-se-negdje-daleko-do-smrti-1007458> Pristupljeno: 13. 5. 2023.

<https://www.index.hr/shopping/clanak/pronasli-smo-sjedece-garniture-koje-ce-bojom-ozivjeti-vas-dnevni-boravak/2415595.aspx> Pristupljeno: 6. 5. 2023.

<https://www.vecernji.hr/lifestyle/poznata-hrvatska-glumica-mirna-medakovic-stepinac-u-novoj-modnoj-prici-1130015> Pristupljeno: 13. 5. 2023.

<https://www.24sata.hr/ostalo/maraton-na-sjevernom-polu-na-30-stupnjeva-ispod-nule-112182> Pristupljeno: 9. 5. 2023.

<https://slobodnadalmacija.hr/sport/hajduk/derbiju-usprkos-hajdukovci-presretni-i-nenaspavani-ali-kup-ce-slaviti-i-veceras-202161> Pristupljeno: 13. 5. 2023.

<https://www.24sata.hr/news/policijska-intervencija-u-tijeku-razbojnici-opljackali-kombi-fina-e-u-garazi-u-rijeci-876522> Pristupljeno: 13. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/domidizajn/savjeti/super-moci-cetkice-i-paste-za-zube-3481364> Pristupljeno: 13. 5. 2023.

<https://www.24sata.hr/lifestyle/umjetnost-iz-smeca-od-starih-cd-a-radi-impresivne-skulpture-674189> Pristupljeno: 18. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/naslovnica/velika-akcija-za-mali-dzep-i-ove-godine-u-tvornici-kulture-od-13-15.prosinca-5318223> Pristupljeno: 2. 5. 2023.

<https://sibenski.slobodnadalmacija.hr/sibenik/vijesti/zupanja/nakon-knina-i-sibenika-u-drustvenom-centru-promina-u-lukaru-otvorena-eko-knjiznica-igracaka-1063776> Pristupljeno: 18. 5. 2023.

<https://www.24sata.hr/news/vrtic-panika-cak-10-000-djece-nece-uspjeti-upisati-ove-godine-912254> Pristupljeno: 18. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/promo/kakav-mega-rodendanski-party-je-pripremio-fun-park-biograd-15090186> Pristupljeno: 18. 5. 2023.

<https://www.index.hr/magazin/clanak/tina-turner-zena-koja-je-bila-veca-i-od-zanrova-i-od-predrasuda/2466157.aspx> Pristupljeno: 25. 5. 2023.

<https://www.24sata.hr/news/odzvonilo-skupim-presutnim-minusima-do-kraja-lipnja-banke-klijentima-nude-opcije-911788> Pristupljeno: 25. 5. 2023.

<https://www.24sata.hr/show/plavi-tim-odnio-pobjedu-pa-ide-bezbrizno-na-plemensko-vijece-ovo-je-najbolja-sestorka-911316> Pristupljeno: 24. 5. 2023.

<https://slobodnadalmacija.hr/mozaik/auto-moto/ako-nemate-sve-ove-dokumente-sa-sobom-u-vozilu-policija-vam-bez-problema-moze-napisati-kaznu-dobro-pregledajte-popis-nemojte-postati-laksi-za-cak-2600-1221435> Pristupljeno: 13. 5. 2023.

<https://www.vecernji.hr/lifestyle/nocu-vas-love-grcevi-u-nogama-evo-sto-vam-je-ciniti-1195765?page=5> Pristupljeno: 19. 5. 2023.

<https://www.vecernji.hr/vijesti/parlamentarni-izbori-i-afere-uoci-sastanka-plenkovic-najavio-kako-ce-se-razgovarati-o-svemu-1406736> Pristupljeno: 8. 5. 2023.

<https://www.24sata.hr/sport/ma-da-lijecnici-nisu-bili-blizu-jay-bi-nam-umro-na-rukama-675647> Pristupljeno: 18. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/planet/nijemci-ne-zele-nuklearnu-energiju-te-porucuju-da-je-obveza-smanjenja-staklenickih-plinova-za-55-do-2030-nerealna-15149299> Pristupljeno: 19. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/planet/dostavljena-hrana-najcesce-je-donesena-u-kartonskoj-kutiji-te-u-plasticnoj-ambalazi-15142987> Pristupljeno: 23. 5. 2023.

<https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/sport/blatnjak-dao-sam-ostavku-custic-nije-dao-ostavku-nego-je-dobio-otkaz-560045> Pristupljeno: 16. 5. 2023.

<https://www.24sata.hr/show/bjelogrljic-i-bikovic-se-skinuli-pa-zaigrali-odbojku-na-pijesku-852118> Pristupljeno: 20. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/sretnik-na-lotu7-uplatio-80-kuna-pa-osvojio-vise-od-700-000-zna-se-i-gdje-je-uplacen-dobitni-listic-15238870> Pristupljeno: 16. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/video-veceras-svi-uz-vatrene-na-ulazu-u-tunel-ucka-postavljen-ogromni-led-ekran-vozaci-se-nemalo-iznenadili-kad-su-vidjeli-sto-se-prikazuje-7574574> Pristupljeno 29. 5. 2023.

<https://www.vecernji.hr/zagreb/zagrebicka-zupanija-usla-u-utrku-za-certifikat-green-destinations-1683152> Pristupljeno: 27. 5. 2023.

<https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/djirada/ucenici-skole-vice-vlatkovica-promoviraju-strukovno-obrazovanje-evo-kakve-aktivnosti-pripremaju-za-poseban-sajam-ove-subute-1292613> Pristupljeno: 23. 5. 2023.

<https://www.24sata.hr/news/mali-manhattan-dobio-zeleno-svjetlo-zagrebcke-skupstine-912331> Pristupljeno: 26. 5. 2023.

[https://www.index.hr/magazin/clanak/Red-odlicnih-izvedbi-red-emotivnih-ispada-The-Voice-\(po-tom-pitanju\)-opet-nije-razocarao/811559.aspx](https://www.index.hr/magazin/clanak/Red-odlicnih-izvedbi-red-emotivnih-ispada-The-Voice-(po-tom-pitanju)-opet-nije-razocarao/811559.aspx) Pristupljeno: 23. 4. 2023.

<https://www.vecernji.hr/vijesti/cetverocikl-sletio-u-bosut-dvije-osobe-zadobile-ozljede-opasne-po-zivot-1683592> Pristupljeno: 29. 5. 2023.

<https://www.vecernji.hr/lifestyle/doktorica-upozorava-nacin-na-koji-mnogi-ljudi-jedu-tresnje-moze-biti-stetan-po-vase-zdravlje-1682451> Pristupljeno: 12. 5. 2023.

<https://novac.jutarnji.hr/novac/novi-svijet/omiljeni-studentski-posao-vise-nece-postojati-mcdonalds-se-oprasta-od-blagajnika-7616970> Pristupljeno: 15. 5. 2023.

<https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/crna-kronika/djelatnik-cistoce-uhicen-zbog-pokusaja-krade-kontejnera-128366> Pristupljeno: 23. 5. 2023.

<https://www.24sata.hr/sport/zavrasio-uefin-zdrijeb-za-kupnju-ulaznica-za-final-four-lige-nacija-900398> Pristupljeno: 29. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/svicarska-izlazi-na-referendum-odlucuju-zele-li-zadržati-gotovinsko-placanje-15303172> Pristupljeno: 29. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/kultura/glazba/sezona-velikih-koncerata-domacih-izvodaca-posto-su-koncerti-najrealniji-pokazatelj-statusa-ispada-da-cijena-nekima-nije-pala-nego-je-cak-porasla-7435638> Pristupljeno: 25. 5. 2023.

<https://www.vecernji.hr/vijesti/bez-ovog-se-obicaja-na-selu-uskrs-ne-moze-zamisliti-hrana-iz-kosarice-niposto-se-ne-smije-bacati-1670605> Pristupljeno: 29. 5. 2023.

<https://www.vecernji.hr/showbiz/tragican-dogadaj-sve-im-je-preokrenuo-ljubav-messija-i-njegove-antonelle-naglo-je-prekinuta-no-onda-se-sve-promijenilo-1641469>
Pristupljeno: 20. 5. 2023.

<https://www.vecernji.hr/sport/video-sinkovici-nakon-poraza-na-sp-u-razoracani-smo-no-vratit-cemo-se-jos-jaci-1620078> Pristupljeno: 26. 4. 2023.

<https://slobodnadalmacija.hr/mozaik/drustvena-mreza/bez-obzira-sto-je-platio-koristenje-bazena-i-lezaljke-jedan-je-turist-otjeran-a-njegovo-mjesto-je-zauzeo-neobican-gost-1191864> Pristupljeno: 23. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/nova-mama/da-li-se-putnikom-rada-ili-postaje-8625164>
Pristupljeno: 2. 12. 2022.

<https://slobodnadalmacija.hr/scena/showbiz/sto-se-isplati-gledati-a-sto-je-najbolje-procitati-i-niti-u-ludilu-baciti-okolo-na-ekran-ovo-je-pet-najboljih-i-najgorih-ekranizacija-knjiga-u-povijesti-slazete-li-se-s-nama-1232367> Pristupljeno: 24. 4. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/odluka-ministarstva-registar-branitelja-vise-nece-biti-javno-dostupan-zato-jer-taj-potez-nije-postigao-svoju-svrhu-5634079> Pristupljeno: 15. 5. 2023.

<https://www.24sata.hr/news/u-zadnji-je-tren-promijenio-plan-usao-u-vlak-i-poginuo-127554> Pristupljeno: 22. 4. 2023.

<https://www.vecernji.hr/vijesti/sastali-se-merkel-i-karamarko-njemacka-kancelarka-dala-podrsku-hdz-u-uoci-izbora-1033325> Pristupljeno: 13. 5. 2023.

<https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/4-kantuna/aleksandra-anic-vucinic-zadarski-cgo-je-primjer-drugim-sredinama-a-zadarska-regija-bit-ce-jedna-od-cetiri-regije-u-rh-koja-nece-placati-penale-1292541> Pristupljeno: 25. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/jakov-kitarovic-o-svom-boravku-u-klubu-dragana-kovacevica-u-slovenskoj-nemojte-se-ljutiti-15022466> Pristupljeno: 20. 5. 2023.

<https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/nekada-davno-ljudi-su-molili-boze-oslobodi-nas-kuge-gladi-i-rata-a-ja-bi-danas-prikladno-dodala-oslobodi-nas-nepogresivih-ljudi-1218419> Pristupljeno: 15. 5. 2023.

<https://www.vecernji.hr/showbiz/monica-bellucci-otkrila-zasto-u-posljednje-vrijeme-nosi-samo-tamne-modne-kombinacije-ne-isplati-se-1645144> Pristupljeno: 30. 5. 2023.

<https://www.gloria.hr/gl/scena/zvezdane-staze/na-dori-ce-nastupiti-i-kcer-bivseg-hrvatskog-premijera-dijeli-suradnika-sa-sandijem-15036988> Pristupljeno: 23. 5. 2023.

<https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/nije-moglo-bez-njezinog-komentara-i-jadranka-kosor-ima-nesto-za-reci-o-slucaju-dokovic-evo-sto-mu-je-porucila-1157034> Pristupljeno: 20. 4. 2023.

<https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/crna-kronika/slatina-ubijen-s-vise-hitaca-u-svom-dvoristu-30929> Pristupljeno: 23. 4. 2023.

<https://www.24sata.hr/news/medvedev-otisao-u-obilazak-tvornice-tenkova-a-svi-bruje-o-kaputu-kao-u-vrijeme-staljina-869417> Pristupljeno: 31. 5. 2023.

<https://www.24sata.hr/lifestyle/djeca-koju-roditelji-cesto-grle-su-puno-sretnija-i-manje-bolesna-810246> Pristupljeno: 20. 5. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/svi-detalji-toplinskog-vala-koji-je-pogodio-hrvatsku-temperature-idu-do-40-c-najgore-ce-biti-u-unutrasnjosti-15215492> Pristupljeno: 18. 5. 2023.

<https://www.index.hr/shopping/clanak/obisli-smo-par-mesnica-i-provjerili-cijene-svinjetine-i-teletine-evo-kako-se-krecu/2480026.aspx> Pristupljeno: 18. 6. 2023.

<https://www.24sata.hr/show/iva-todoric-posvetila-kceri-tari-rodendansku-cestitku-zelim-da-ti-put-kojim-ides-bude-lagan-898880> Pristupljeno: 18. 6. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/danas-je-dan-drzavnosti-sabor-je-prije-22-godine-donio-povijesnu-odluku-1155965> Pristupljeno: 18. 6. 2023.

<https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/hak-jaka-bura-ometa-promet-na-jadranskoj-magistrali-211164> Pristupljeno: 10. 8. 2023.

<https://www.24sata.hr/lifestyle/traper-jakna-zvijezda-casual-stila-ima-vrlo-kreativnu-stranu-883033> Pristupljeno: 18. 6. 2023.

<https://www.index.hr/magazin/clanak/spas-u-zadnji-cas-dobili-otkaz-pa-osvojili-jackpot-na-lutriji/566155.aspx> Pristupljeno: 11. 7. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/svijet-sa-zebnjom-ceka-hoce-li-pronaci-posadu-titana-vrijeme-curi-a-javnost-je-sokirana-nevjerojatnom-informacijom-15348089> Pristupljeno: 13. 7. 2023.

<https://www.vecernji.hr/lifestyle/najbolji-omjer-cijene-i-kvalitete-uz-gratis-osiguranje-kuce-1498900> Pristupljeno: 12. 7. 2023.

<https://www.index.hr/magazin/clanak/evo-gdje-su-najbolje-cijene-za-bozicni-shopping/2051574.aspx> Pristupljeno: 13. 7. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/najveci-shopping-centar-u-hrvatskoj-razbjesnio-ljude-skandaloznim-plakatom-odvratno-15325738> Pristupljeno: 16. 7. 2023.

<https://www.24sata.hr/lifestyle/za-vise-prozracnosti-ljeti-se-nose-klasicne-rupicaste-haljine-917930> Pristupljeno: 16. 7. 2023.

<https://www.vecernji.hr/vijesti/njemacki-turisti-ce-doci-ali-s-prvim-valom-u-lipnju-ne-smije-bit-gafova-1573294> Pristupljeno: 3. 8. 2023.

<https://www.24sata.hr/news/od-odjece-do-pribora-sve-za-skolu-pronasli-smo-po-super-cijenama-na-jednome-mjestu-927363> Pristupljeno: 17. 8. 2023.

<https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/djirada/hrvatska-dobiva-novi-glazbeni-event-dva-cemo-dana-plesati-uz-vrhunsku-glazbu-i-jedan-od-najljepsih-zalazaka-sunca-na-svijetu-1111714> Pristupljeno: 17. 8. 2023.

<https://www.index.hr/vijesti/clanak/Tender-za-izgradnju-mosta-izmedu-Krime-i-Rusije-dobio-Putinov-prijatelj-iz-djetinjstva/798719.aspx> Pristupljeno: 17. 8. 2023.

<https://www.index.hr/magazin/clanak/selfie-s-faksa-tko-je-rekao-da-kolinda-ne-ide-na-predavanja/862457.aspx> Pristupljeno: 17. 8. 2023.

<https://www.jutarnji.hr/naslovnica/vijesti-iz-hrvatske-nadohvat-ruke-ostvarite-50-popusta-za-godisnju-pretplatu-na-novine-ili-casopise-hanza-medije-6304966> Pristupljeno: 17. 8. 2023.

Literatura

- Anić, V., Goldstein, I. (2007). *Rječnik stranih riječi*. Zagreb: Europapress Holding i Novi Liber.
- Babić, S., Moguš, M. (2011). *Hrvatski pravopis*. Zagreb: Školska knjiga.
- Bagić, K. (2003). Beletristički stil. *Treba li pisati kako dobri pisci pišu*. Zagreb: Disput, str. 7 – 20.
- Bjelobrk, V. (2009). *Kojemu funkcionalnom stilu pripadaju reklame*. *Hrvatistika*, 3 (3), 67 – 73.
- Brozović, D. (1970). *Standardni jezik. Teorija, usporedbe, geneza, povijest, suvremena zbilja*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Frančić, A., Hudeček, L., Mihaljević, M. (2006). *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Frančić, A., Petrović, B. (2013). *Hrvatski jezik i jezična kultura*. Zaprrešić: Visoka škola za poslovanje i upravljanje „Baltazar Adam Krčelić”.
- Hudeček, L. (2006.) Jezične značajke novinskih naslova; J. Granić (ur.) *Jezik i mediji – jedan jezik: više svjetova*; Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, Zagreb – Split, str. 297 – 303.
- Hudeček, L., Mihaljević, M. (2009). *Jezik medija: publicistički funkcionalni stil*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Hudeček, L., Mihaljević, M. (2015). Anglizmi na *stand-byu*. *Hrvatski jezik*, 2 (2), 1–10.
- Hudeček, L., Mihaljević, M. i Vukojević, L. (izv. ur.) (1999). *Hrvatski jezični savjetnik*, Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Pergamena, Školske novine.
- Hudeček, L., Mihaljević, M., Vukojević, L. (2010). *Jezični savjeti*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Jojić, Lj. (ur.) (2015). *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Jozić, Ž., Blagus Bartolec, G., Hudeček, L., Lewis, K., Mihaljević, M., Ramadanović, E., Birtić, M., Budja, J., Kovačević, B., Matas Ivanković, I., Milković, A., Miloš, I., Stojanov, T., Štrkalj Despot K. (2013) *Hrvatski pravopis*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Rišner, V., Glušac, M. (2011.) *Kroz mijene i dodire publicističkoga stila*. Osijek: Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera.

- Opačić, N. (2006.) Mediji i hrvatski standardni jezik; J. Granić (ur.) *Jezik i mediji – jedan jezik: više svjetova*; Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, Zagreb – Split, str. 521 – 531.
- Silić, J. (1997). Razgovorni stil standardnoga hrvatskog jezika. *Kolo* VI, 4: 483 – 495.
- Silić, J. (2006). *Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika*. Zagreb: Disput.
- Stolac, D. (2010). Raskorak između opisane norme i uzusa. *Croatian Studies Review*, 6 (1), 173 – 187.
- Težak, S., Babić, S. (2009). *Gramatika hrvatskoga jezika – priručnik za osnovno jezično obrazovanje*. Zagreb: Školska knjiga.
- Zelenika, R., (2004). *Znanost o znanosti*. Rijeka: Ekonomski fakultet u Rijeci.

Mrežne stranice

[Jezični savjetnik - Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje \(jezicni-savjetnik.hr\)](http://jezicni-savjetnik.hr).

Pristupljeno: 24. 4. 2023.

Sažetak

Novine su mediji čiji je zadatak izvještavati o suvremenim događanjima. U hrvatskome standardnom jeziku novinari i publicisti koriste se novinarsko-publicističkim funkcionalnim stilom za javno priopćavanje novinama, tiskovinama, radijem i televizijom. Taj stil ima informativne, pedagoške, prosvjetiteljske, propagandne, populizatorske, agitativne i zabavne funkcije u novinarskim medijima. Zbog svojega širokoga dosega mediji uvelike utječu na jezičnu uporabu te oblikovanje jezične svijesti i pismenosti.

Na temelju primjera iz suvremenih hrvatskih novinskih tekstova iz četverih dnevnih novina i jednoga mrežnoga portala ukazuje se na odstupanja od hrvatskih standardnojezičnih norma na pravopisnoj, gramatičkoj i leksičkoj razini. Uočeno je da se najviše odstupa od pravopisne, potom od sintaktičke norme. Na leksičkoj razini posebno je istaknut utjecaj engleskoga jezika. Često se pretjerano upotrebljavaju anglizmi i/ili engleski izrazi, a neposezanje za vlastitim leksičkim rješenjima vodi iskrivljavanju jezične preciznosti, što zatim može negativno utjecati na jezičnu kulturu.

Osvješćivanjem takvih otklona od norme u novinskom stilu ističe se važnost jezične kulture kao ključnoga elementa u njegovanju hrvatskoga standardnoga jezika u suvremenome medijskom okruženju.

Ključne riječi: novinski tekstovi, funkcionalni stilovi, hrvatske standardnojezične norme, otkloni od norme.

DEVIATIONS FROM NORM IN JOURNALISTIC DISCOURSE

Abstract

Newspapers are media whose task is to report on contemporary events. In the standard Croatian language, journalists and publicists use journalistic-publicist functional style for public communication through newspapers, magazines, radio and television. This style has informative, pedagogical, enlightening, propaganda, popularizing, agitating and entertaining functions in journalistic media. Due to its wide reach, the media greatly influence language use and the formation of language awareness and literacy.

On the basis of examples from contemporary Croatian newspaper texts from four daily newspapers and one online portal, deviations from standard Croatian language norms at the orthographic, grammatical and lexical levels are indicated. It was observed that the most deviated from the orthographic norm, then from the syntactic norm. On the lexical level, the influence of the English language is especially prominent. Anglicisms and/or English expressions are often used excessively, and not reaching for one's own lexical solutions leads to a distortion of linguistic precision, which can then have a negative impact on language culture.

By raising awareness of such deviations from the norm in newspaper style, the importance of language culture as a key element in nurturing the Croatian standard language in the modern media environment is emphasized.

Keywords: journalistic discourse, functional styles, Croatian linguistic norms, deviations from the norm

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja HELENA TOPIĆ, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice PRIMARNOG OBRAZOVANJA, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 30.8.2023.

Potpis

Helena T.

Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)

Student/ica: HELENA TOPIĆ

Naslov rada: OTKLONI OD NORME U NOVINSKIM
TEKSTOVIMA

Znanstveno područje i polje: HUMANISTIČKE ZNANOSTI, FILOLOGIJA

Vrsta rada: DIPLOMSKI RAD

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
ANĐELA MILINOVIC HRGA, doc. dr. sc.

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
/

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
GORDANA LACO, izv. prof. dr. sc.
ANĐELA MILINOVIC HRGA, doc. dr. sc.
IVANA ODŽA, doc. dr. sc.

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN br. 119/22).

Split, 30. 8. 2023.

Potpis studenta/studentice: Helena T.

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.